

“Det är så det ska vara” – eller?

En jämförelse mellan Rapport, Aktuellt och TV4Nyhetererna 1985-2009

ADRIANNA PAVLICA
MARI TVEITAN

LEDARE

När svenska folket får säga sitt ligger TV-nyheterna högt i kurs. Undersökningar har visat att vi hyser ett stort förtroende för TV-mediet, framför allt SVT. Det är inte något vi funderat särskilt mycket över – förrän vi själva gjorde nyhetssändningar på JMG och insåg att nyhetsurvalet väldigt lätt blir en rutin där mycket tycks självklart.

Så finns det egentligen några skillnader i nyhetsvärderingen, innehållet och presentationen mellan Rapport, Aktuellt och TV4Nyheterna? Och vad har det funnits för likheter och skillnader mellan och inom programmen över tid? Just eftersom förtroendet för TV-nyheterna är så stort tycker vi att det är viktigt att undersöka om tittarna får ta del av en god och mångfacetterad journalistik som präglas av mångfald och olika perspektiv.

Det är journalisterna på SVT och TV4 som bestämmer vad som ska visas i TV-nyheterna, och frågan är hur mycket de egentligen diskuterar formen och innehållet. Vi vill också se hur journalisterna själva ser på nyhetsutbudet och om de tycker att de uppfyller den mångfald de eftersträvar.

Idag expanderar mediemarknaden genom internet och antalet sändningstimmor av TV-nyheter blir allt fler. Nyhetsutbudet ökar – frågan är då om det bara ökar i kvalitet eller bara i kvantitet. Om det innebär att nyheterna verkligen präglas av en större mångsidighet, både gällande innehåll och form.

Tidigare forskning och studier visar att förändringar skedde när TV4 kom in på marknaden, men också att det skett en likriktning efter hand. Och vi undrar – vad hände sen?

Så vi stängde in oss i ett rum för att titta på nyhetssändningar från 1985 till idag. Det blev 2363 inslag som sakta men säkert målade upp en bild av TV-nyheterna i Sverige.

I det här magasinet kan du läsa om hur det kommer sig att alla blivit galna i ståuppor, varför nyheter kan vara så deprimerande och hur litet Afrika egentligen är.

Trevlig läsning!

ADRIANNA PAVLICA OCH MARI TVEITAN

Bild: Lennart Persson

BAKGRUND

Sveriges TV-historia i årtal	4
Mannen som ville tala med tittarna	7
Galtung och gänget	10
Mångfald är uppdraget	11

INNEHÅLL

"Det är så det ska vara" – eller?	12
Brott, ekonomi, politik, naturkatastrofer, sport...	14
Männen tar plats	17
"Dåliga nyheter är viktiga nyheter"	20
En annorlunda världsbild	22
Kommentar om innehåll	25

REPORTAGET

En dag på redaktionen	26
-----------------------	----

PRESENTATION

Ökat tempo i traditionell form	32
En skojfrisk von oben?	35
Journalister blir experter	38
Ståuppan gör comeback	40
Underdoggen återvänder – till Rapport	44

AVSLUTANDE

Journalisten – vem är hon?	46
Kommentar om gatekeepers	47
Kommentar om SVT:s organisation	48
Diskussion	49
Det är så det är	50

Så har vi gjort

Vi har genomfört en bred kvantitativ innehållsanalys av huvudsändningarna från TV4Nyheterna, Rapport och Aktuellt för att jämföra nyhetsvärderingen och hur nyheterna presenteras mellan programmen och över tid. Vi har tittat på en höstvecka från följande år:

- 1985 – Endast SVT för att se hur sändningarna såg ut innan TV4 kom.
- 1990 – TV4 startar.
- 1993 – TV4 ändrar sändningstid så att deras sändningar går samtidigt som SVT:s.
- 1998 – Två år innan omorganisationen av SVT:s nyhetsverksamhet.
- 2002 – Två år efter omorganisationen av SVT:s nyhetsverksamhet.
- 2005 – För att få jämnare tidsperioder mellan nedslagen.
- 2009 – För att titta på hur det ser ut idag, vilket ingen har gjort tidigare.

Vi har även besökt SVT och TV4 och varit med från morgonmöte till sändning på redaktionerna. Då har vi även intervjuat journalister för kommentarer och förklaringar till våra resultat. Totalt har vi tittat på 2363 inslag med hjälp av 52 variabler.

Sveriges TV-historia i årtal

1948 Premiär för televisionen i Stockholm.

1954 Första försöket att sända TV. Redan i premiärsändningen ingår en nyhetsjournal som kallas *Utkik*.

1955 *TV-journalen* startas på tisdagar klockan 19.30 och blir väldigt uppskattad.

Olle Björklund, *Aktuellts* första nyhetsankare

Bild: Spegla, granska, tolka

1956 Licensfinansierade Sveriges Televisions sändningar startas officiellt den 4 september. *TV-journalen* blir mer och mer nyhetsinriktad.

1958 *Aktuellt* som inspireras av internationella nyhetsprogram startas. Innehållet består av korta

telegram som läses upp av en programledare och av inspelade inslag som kommenteras från studion eller genom förinspelade speakerröster. Inrikespolitiken saknas i programmet fram till 1959. Journalistiken speglar samhället.

Oenighet kring frågan om en gemensam nyhetsredaktion för radio och TV på SVT och SR.

1961 är Centralredaktionen etablerad och kommer sedan att fungera som en intern nyhetsbyrå.

1963 Bo Isaksson, chef för Centralredaktionen, tar över *Aktuellt* och *Söndagsaktuellt* startar. *Aktuellt* är populärt men kritik mot bristande bildmässighet, gubbighet och för tunga nyheter kommer fram.

Radions och TV:ns nyhetsprogram blir allt mer lika i nyhetsurvalet och i formen. Politik och ekonomi får mer plats.

1966 Den första TV-sändningen i färg. Det beslutas om en radiolag för radio- och TV-verksamheten där ledorden är opartisk och saklig. På grund av de allmänna formuleringarna i lagar och sändningstillstånd har Sveriges Radio som företag stor frihet gällande både programpolitik och organisation.

1969 TV2 startar. Två konkurrerande kanaler, men fortfarande med en gemensam nyhetstjänst. TV1 och TV2 skulle fungera i stimulerande tävlan. Nyckelorden i programförklaringen för den nya kanalen är begriplighet, identifikation och mångfald. Journalistiken granskar samhällsproblemen.

Det kommenterande nyhetsmagasinet *Rapport* med långa nyhetsinslag och fördjupningar har premiär i TV2. I TV1 visas nyhetsprogrammen *TV-Nytt* och *NU* istället för *Aktuellt*.

Idag har Stig Fredriksson jobbat på SVT i 30 år.

Bild: Mari Tveitan

1979 blev Stig Fredriksson utrikeschef på *Aktuellt*.

Bild: Spegla, granska, tolka

*Aktuellt*chefen Stig Fredriksson arbetade under sin tid inom radio och TV i huvudsak med utrikesbevakning. Han kom till Ekoredaktionen 1976 efter att ha arbetat på nyhetsbyrån TT, bl.a. som

1970 Reguljära färg-TV-sändningar.

1972 Kanalerna får egna kommenterande nyhetsredaktioner. Ett av motiven är att öka mångfalden i nyhetsutbudet.

Aktuellt startar igen på TV1 och programmets upplägg liknar *Rapports*. Båda betonar analys, kommentar och fördjupning. Nyhetsvärderingen är påtagligt lik mellan programmen.

Rapport sänds klockan 19.30 och *Aktuellt* klockan 21.00. Efter hand blir *Rapport* mer inriktat på den dagsaktuella händelserapporteringen medan *Aktuellt* behåller sin profil som fördjupande och analyserande.

1975 Startpunkten för jämställdhetsarbetet inom Sveriges Radio.

1979 Omorganisation. Sveriges Radio blir moderbolag där Sveriges Television är ett dotterbolag.

Ekonomiska åtstramningar, krav på decentralisering och ökad konkurrens mellan kanalerna, men även kommande hot utifrån präglar tiden.

Ny teknik, elektronik ersätter filmen i TV-produktionen.

1982 *Aktuellt* experimenterar med sin form för att profilera sig mot det ledande *Rapport*, men 21-sändningen behåller sin fördjupande karaktär.

Under 80-talet blir journalistiken mer dramatiserad och personifierad gällande både innehåll och form. "Vanliga människor" får plats i media och man inriktar sig på det sensationella.

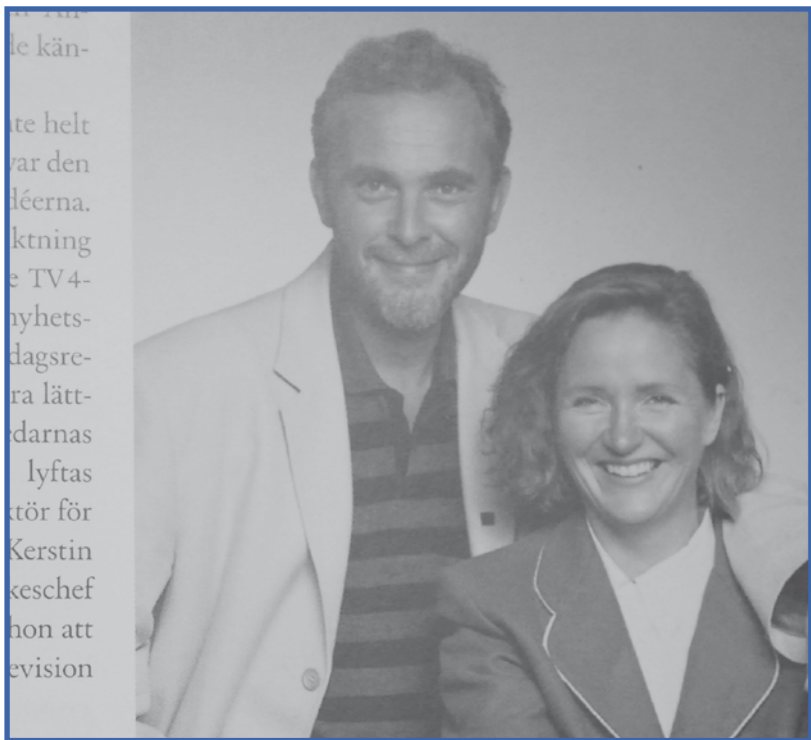
Kabelnäten byggs ut och nya spännande satellitkanaler startas. Allt fler sympatiserar med privata alternativ.

1984 Nordisk Television AB (TV4) grundas. Målet är att ha en kanal som är modernare och mer nyskapande än SVT.

1987 Reklamfinansierade TV3 startar och SR:s monopol på svenska TV-sändningar bryts.

Omorganisation på SVT. Kanalerna delas upp i en Stockholmsproducerad kanal och en distriktproducerad. Sändningstimmarna ökar drastiskt.

Bengt Magnusson och Malou von Sivers var med från början på TV4.

Bild: Spegla, granska, tolka

1989 Nordic Channel (eller Kanal 5) startar.

Konkurrensen mellan *Aktuellt* och *Rapport* fortsätter. På *Rapport* är man traditionella och förändrar inte mycket. På *Aktuellt* anställer man Lars Weiss och experimenterar med dramaturgi och format. Man blandar korta telegram med längre studiointervjuer och inslag.

1990 Nordisk Television (eller TV4) startar med medarbetare som Lars Weiss och Bengt Magnusson. Redan från början visades *TV4Nyheter*.

1992 De första marksändningarna från TV4 startar efter att de istället för TV3 fått rätten till marksändningar i Sverige. Kanalen blir en reell konkurrent till SVT.

TV4Nyheter skulle ha ett annat stuk än *Rapport* och *Aktuellt*. Det skulle vara ett "mjukare" nyhetsurval, vardagsrelaterat och personifierat. Sveriges Radio-koncernen avskaffas och SR, SVT och UR blir tre självständiga bolag.

1993 *TV4Nyheter* lägger sin huvudsändning samtidigt som *Rapports*, klockan 19.30. De bytte dock snart tillbaka till klockan 19.00.

Publiken uppskattade *TV4Nyheter*s stuk men var inte lika säkra gällande trovärdigheten. Därför gick programmet mot en mer traditionell nyhetsvärdering.

Journalistiken tolkar skeenden åt publiken. Journalistens roll blir mer synlig. Förhoppningen med det ökade TV-utbudet var en ökad mångfald, men kritiken handlade om kommersialisering och popularisering.

1995 SVT:s kanaler slås ihop till ett företag och byter namn till SVT1 och SVT2.

1999 SVT och TV4 börjar sända i det digitala marknätet.

2000 SVT skapar en central nyhetsredaktion för riksnyheterna. Detta innebär sedan även att programmets körscheman, som tidigare varit hemliga, läses upp för både *Rapport* och *Aktuellt*.

Bredbandsutbyggnaden börjar och med det startar webbradio och webb-TV.

2002 TV4 startar den interaktiva kanalen *Med i TV*.

2005 Digitaliseringen av TV-sändningarna påbörjas för SVT och TV4.

SVT lanserar mobilportal på svt.se

2006 SVT HD och podd-TV startas.

2007 Sverige är digitaliserat. SVT:s nyheter går över till bredbildssändningar.

TV4 startar fyra nya sajter. SVT Play slår rekord. SVT och TV4 lanseras på Joost där man kan streama TV.

2008 Kanalprofilering i SVT. Regionala sändningar flyttar in i SVT1. SVT startar ett tilltalsprojekt.

Play Rapport startas.

Nyhetskanalen.se startas.

2009 SVT Play får ny design.

TV4 Play lanseras och väderkanalen.se startas. *TV4Nyheter* expanderar sin verksamhet med åtta nya lokalredaktioner.

MARI TVEITAN

Källor

Spegla, granska, tolka

Monica Djerf-Pierre och Lennart Weibull (2001)

Medieutveckling 2008

Rapport från Radio- och tv-verket (2008)

Sveriges Televisions hemsida

www.svt.se

TV4-Gruppens hemsida

Mannen som ville tala med tittarna

Bild: Mari Tveitan

Han är en affärsman i cowboyboots som egentligen ville jobba med teater. Lars Weiss byggde upp TV4Nyhetererna från grunden och hade en ambition att förändra den traditionella nyhetsvärderingen.

– Men när jag tittar på nyhetssändningar idag kan jag känna att fan vad konventionellt allt har blivit igen.

Det var i december 1989 som Lars Weiss lämnade sin ganska nya chefspost på Aktuellt för att arbeta på TV4. En av de stora drivkrafterna bakom övergången var möjligheten att förändra, något som Lars Weiss menar är oerhört svårt i organisationer som funnits länge.

– Aktuellt var ju ett fantastiskt ställe men hade funnits i evigheter. Jag hade rätt mycket synpunkter på journalistiken i televisionen generellt och tyckte att man borde göra ganska stora förändringar, så TV4 var ett tillfälle att börja från början.

LARS WEISS VAR med och skrev ett grundläggande dokument för TV4Nyhetererna som bland annat fokuserade på att man skulle arbeta mer aktivt med tv-mediet som form. I början experimenterade man flitigt med form och komposition och upp-

muntrade till bildmässig kreativitet.

– Det är ju så oerhört vanligt med klippbilder på folk som skriver i block eller en jävla kameraman som står och skruvar. Det där sa vi var förbjudet, det är ju bara slappt att inte kunna vara lite mer kreativ.

Nyhetssändningarnas komposition och form är något som Lars Weiss

pratar gärna och mycket om. Han motsätter sig starkt den uppbyggnad som Rapport och de flesta andra nyhetsprogram i världen har: jämnlånga och

samma antal inslag, "the same damn thing year after year".

– En nyhetssändning är som en symfoni, den måste i formen och strukturen ha någonting som gör att den lever, sändningen igenom.

ENLIGT LARS WEISS kräver det redaktörer med musikalitet och "en känsla för rytm och sammanhang". Han pekar också på att det är redaktörerna snarare än ägarna som skapar problem på redaktionerna när de inte är tillräckligt engagerade och kunniga. Enligt Lars Weiss är det lätt hänt att redaktörer kör "safe" och exempelvis väljer att nyhetsvärdera på ett konventionellt sätt.

– Om man lägger det som alla anser är viktigast i början och sedan fortsätter i någon sorts fallande skala, då är man trygg för då har man i alla fall inte gjort någon jättetavla.

I TV4Nyheterernas början jobbade man mycket med att lämna större plats åt människorna och att frångå de traditionella "tvåspaltarna".

– Mycket av det där småkraftset i SVT sorterade vi bort och satsade på andra grejer, mer news-you-can-use-tänk.

NÄR MAN REKRYTERADE personal var Lars Weiss noga med att få in personer som var förändringsbenägna, vilket var en förutsättning för TV4:s stuk

– Det finns ju en föreställning om att journalister är så progressiva, men min erfarenhet efter alla dessa år är att de är konservativa. Man vill helst att det ska vara som det alltid har varit och förändring är inget man är särskilt förtjust i, det är bara jobbigt.

Lars Weiss beskriver förändringsarbetet som "en

ständig strid", något som han kände redan under Aktuellt-tiden då han försökte göra om sändningarna från en variant av Rapport till ett mer BBC-liknande nyhetsprogram med mer fördjupning. Det största problemet var enligt Lars Weiss att folk gärna gör som de brukar och är vana vid, framför allt när något blir jobbigt.

– Det kräver chefer som är beredda att hålla den lågan flammande jämt, jämt, jämt. Annars så... så falnar elden ganska fort.

LARS WEISS ÄR nöjd med att TV4-teamet lyckades få igenom en rad viktiga förändringar under de första åren och tror att det medförde att nyhetsprogrammen i TV utvecklades, bland annat genom att Rapport och Aktuellt förändrades när de såg vad TV4 gjorde. Men TV4 själva började i slutet av 90-talet dras tillbaka mot det konventionella tycker Lars Weiss.

– Över tid blev det ungefär som i politiken, alla går mot mitten.

Lars Weiss beklagar den likriktning som skett. Trots att många idag är kvar från TV4:s början tror han att det är lätt att falla tillbaka i ett konventionellt tänk. Lars Weiss saknar överraskningar, tycker att "man vet vad man ska få".

– Förr var det en ganska remarkabel skillnad mellan TV4 och andra och jag kan ibland tycka att det är synd att vi har lämnat allt det där. Det är sällan man blir överraskad nu, det blev man faktiskt då, ibland kanske för mycket men hellre det.

MEN FRAMFÖR ALLT saknar han "den där entusiasmen". Lars Weiss pratar mycket om glöd, hans egen lyser tydligt igenom när han pratar och gestikulerar, tittar ut över Humlegården utanför fönstret och pratar ännu mer. Han säger att han har många åsikter och "skulle kunna prata hur länge som helst", framför allt om form och komposition. Lars Weiss lever idag med TV4:s nyhetsankare Anna Lindmarker och medger att han ibland kan ha "svårt att hålla tyst" om TV4Nyhetererna. Men han verkar inte ångra att han lämnade TV4.

– När jag slutade på fyran var jag lätt less, då hade jag varit chef väldigt länge. Då stod fyran starkt och var ett stort bolag så det var ett bra läge att gå. Och jag ville skriva, göra, annat. Så det var dags bara.

SEDAN HAN LÄMNADE TV4 har Lars Weiss bland annat skrivit romaner och varit verksam i filmbolag som Zodiac och Yellow Bird. Han sitter också i Filminstitutets styrelse och medger att filmen på senare tid har börjat ta större utrymme än journalistiken. Lars Weiss kallar sig själv "styrelseproffs" och trivs med att arbeta med media som affärsman.

Men tiden på TV4Nyhetererna verkar fortfarande

Lars Weiss har tagit några kliv vidare i karriären.

Bild: Mari Tveitan

ligga honom väldigt varmt om hjärtat.

– Varje dag var ett äventyr då. Jag har aldrig jobbat så hårt i hela mitt liv, men det är en av de roligaste tider jag någonsin haft.

OCH ÄNDÅ VAR journalistik inte ens någonting som Lars Weiss ursprungligen planerat att jobba med. Med ett antal kurser i bland annat film- och litteraturvetenskap i bagaget ville han jobba med teater. Men när Lars Weiss vid bara 22 års ålder skulle bli pappa kände han att "det där teatertänket var lite flummigt" och började på journalistutbildningen i Stockholm istället.

– Det var på hösten '68, det var en intressant tid. Utbildningen blev ganska speciell.

40 år senare är han vad TV4:s medgrundare Ingemar Leijonborg i boken *Dansen kring guldkalven* beskriver som "en gammal räv": har gjort mycket, vill hela tiden göra mer.

Gäendes i ett par slitna cowboyboots.

Galtung och gänget

Det har under många decennier pågått forskning och debatter kring nyhetsvärdering. Det finns några riktiga klassiker på området – som stämmer ganska väl även idag.

Håkan Hvitfeldts gjorde på 80-talet en studie av förstasidor i tidningar. Det resulterade i en formel för nyhetsvärdering som på flera punkter även stämmer bra för nyhetsvärderingen inom TV-mediet idag (exempelvis ämnesvalet med mycket politik, ekonomi och brott samt betydelsen av det geografiska avståndet).

Johan Galtung och Mari Holmboe Ruge presenterade redan på 60-talet 12 betydelsefulla faktorer som styr vilka nyheter som väljs ut. Flera av punkterna har inte vi undersökt, men bland de resterande finns det återigen flera som även vår studie har pekat ut som viktiga (exempelvis negativa nyheter och elitpersoner).

Einar Östgaards tre centrala punkter för nyhetsvärdet är väldigt breda och därför problematiska att jämföra med.

Förutom teorierna om nyhetsvärdering är också begreppet "gatekeepers" intressant i sammanhanget. Forskningen behandlar journalisternas betydelse vid nyhetsvärderingsprocessen – journalister är "gates", portar, vars bakgrund och värderingar har betydelse för deras benägenhet att öppnas eller stängas för olika nyheter. David Manning Whites studie från 1964 och Shoemakers, Vos och Reeses text *Journalists as gatekeepers* ger en god bild av den enskilde journalistens betydelse för nyhetsurvalet.

På 70-talet skrev Maxwell McCombs om agenda-setting, så kallad dagordningsteori. Den behandlar effekterna av nyhetsvärderingen och journalisternas gatekeeping, att gatekeepers och nyhetsvärderingen styr vad människor pratar om.

Mångfald är uppdraget

"Sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt." Det är en av grundpelarna i de likartade sändningstillstånden för både SVT och TV4.

TV regleras av lagar och regler som yttrandefrihetsgrundlagen, radio- och tv-lagen och sändningstillstånd som utfärdas av regeringen och den statliga myndigheten Radio- och TV-verket.

Sändningstillstånden anger ramar och principer för de kanaler som fått rätt att sända i Sverige. Dessa ramar gäller programverksamhet, programinnehåll, reklam och sponsring.

"Nyhetsverksamheten i SVT skall bedrivas så att en mångfald i nyhetsurval, analyser och kommentarer kommer till uttryck i olika program."

KANALERNAS sändningstillstånd är väldigt lika och många formuleringar återkommer ordagrant. Nyckelorden är mångfald, mångsidighet, saktighet, olika perspektiv och televisionens särskilda genomslagskraft.

Den största skillnaden gäller regler kring reklam och sponsring då TV4 är en kommersiell kanal.

"SVT skall erbjuda ett mångsidigt programutbud (...)"

"TV4 skall, inom ramen för de kommersiella villkor företaget har att följa, erbjuda ett mångsidigt programutbud (...)"

SÄNDNINGSTILLSTÅNDENS villkor visar inom vilka områden kanalerna ska sända program och inte exakt hur. Därför tror redaktionerna inte att de långsamma förändringarna i deras nyhetsprogram har att göra med att tillstånden inte har utvecklats mycket alls sedan 1985.

– De förändringar som sker, sker internt, säger Stig Fredriksson som jobbat på SVT sedan 1979.

Inom tillståndens ramar utformar kanalerna bland annat sina nyhetsprogram. Granskningsnämnden för radio och TV granskar sedan sändningarna för att se om SVT och TV4 följer dem.

Galtung och Ruge (1965)

1. Frekvens (längden på den tidsperiod under vilken händelsen utspelar sig)
2. Tröskelvärde (kopplat till nyhetens intensitet)
3. Entydighet (händelsen ska vara enkel)
4. Meningsfullhet (kulturell närhet)
5. Konsonans (förväntade/önskvärda händelser)
6. Det oväntade/oförutsedda/sällan förekommande
7. Kontinuitet
8. Komposition
9. Referens till elitnationer
10. Referens till elitpersoner
11. Personifiering
12. Negativitet

Einar Östgaard (1965)

1. Förståelse
2. Identifikation (inkluderar geografiskt och kulturellt avstånd)
3. Sensation (ger ingen exakt definition men nämner händelser som är oväntade/ovanliga samt tidsfaktorns väsentlighet).

Håkan Hvitfelt (1985)

Formeln grundar sig på analys av förstasidor i tidningar. "Sannolikheten för att en nyhetsartikel ska produceras, publiceras, placeras på första sidan och därmed bli huvudartikel ökar ju mer den behandlar

1. politik, ekonomi samt brott och olyckor
2. och om det är kort geografiskt eller kulturellt avstånd
3. till händelser och förhållanden
4. som är sensationella eller överraskande,
5. handlar om enskilda elitpersoner
6. och beskrivs tillräckligt enkelt
7. men är viktiga och relevanta,
8. utspelas under kort tid men som del av ett tema,
9. har negativa inslag
- 10 och har elitpersoner som källor"

"Det är så det ska vara" - eller?

Innehållet i Aktuellt, Rapport och TV4Nyheterna bjuder på små variationer, om ens några alls. Och det är inte mycket som har förändrats på 25 år.

Bristen på variationer över tid och mellan programmen är tydlig på flera plan, exempelvis när det gäller den geografiska fördelningen i utrikesrapporteringen. Europas ständiga dominans och avlägsna världsdelafrånvaro är densamma i alla program.

Negativa nyheter står i ständigt fokus, och de som får störst utrymme i såväl TV4Nyheterna som Rapport och Aktuellt är äldre svenska män.

– Att det blir så likt tror jag beror dels på att formaten är lika, men också att vi på något sätt är skolade i samma skola allihop, säger Margaretha Eriksson som är dagchef på TV4Nyheterna. Nyheter blir nån slags likformighet i hur man gör, det finns ett standardformulär för hur man gör.

Mikael Pettersson, planeringsredaktör på Aktuellt, nämner några "klassiska" nyhetskriterier såsom oväntade händelser och närhet i tid, men säger att "det finns tusen grejer till".

– Det går inte att säga exakt vad en nyhet består av. En gammal Rapport-redaktör sa en gång att "en nyhet är något som redaktören känner igen".

DET SOM IDAG ÄR den kanske största skillnaden mellan de olika nyhetsprogrammen är att Aktuellt har antagit en så tydligt fördjupande karaktär. Men de ämnen de väljer är i stort sett samma som Rapport och TV4.

Ekonomi och politik dominerar och följs av brott och krig/konflikter. TV4Nyheterna har vissa perioder försökt att bryta mönstret genom flitig nöjes-

Morgonmötet på Aktuellt kretsar kring ämnesval och

andra faktorer i nyhetsvärderingen.

Bild: Adrianna Pavlica

eller sportrapportering, men på det stora hela har ämnesvalen varit likartade över åren.

– En nyhetssändning på 30 minuter ska innehålla en viss mängd inrikes, utrikes, ekonomi... det är så det ser ut. Jag tror att det är så det ska vara, säger Stig Fredriksson, reporter och tidigare chef på Aktuellt.

Att skillnaderna mellan de olika nyhetsprogrammets innehåll är små möts av både medhåll och tveksamma protester. Margaretha Eriksson, på TV4Nyheterna säger att redaktionen försöker att ha ett eget urval, men att det ganska ofta råkar vara samma som de andras.

het så bestämmer vi jävlar i mig det.

Också Anna Linnér, som är planeringsredaktör på Rapport, betonar att programmet har "ett eget tänk".

– Men på det stora hela, när ni gör såna mätningar, kommer Rapport alltid tyckas ganska mainstream. Men det är så det ska vara. Just för att vi är ett rapportterande program.

MARGARETHA Eriksson på TV4Nyheterna säger tveksamt att hon till viss del kan hålla med Anna Linnér, Stig Fredriksson och de andra på SVT som sagt att "det är så det ska vara".

– Men det finns ju så

– Jag tror att det handlar mycket om att Sverige har ett begränsat och centrerat nyhetsflöde. Vi har två stora morgontidningar, två stora kvällstidningar, två stora kanaler. Och det gör att det blir ganska lite att ta av.

JUDIT EK, huvudredaktör på Rapport, uppger att man inte bryr sig så mycket om vad som händer i de andra nyhetsprogrammen eller medierna utan gör en egen nyhetsvärdering.

– Det är det som är bra med att vara Sveriges största nyhetsprogram. Man slipper snegla på andra. Om vi tycker att världssvälten är en toppny-

otroligt mycket som händer, vi är ju ändå inriktade på en viss typ av händelser, det är klart att man skulle kunna bredda sig och tänka i andra banor också.

Margaretha Eriksson tycker att det finns vissa skillnader mellan TV4:s och SVT:s nyhetsbedömning.

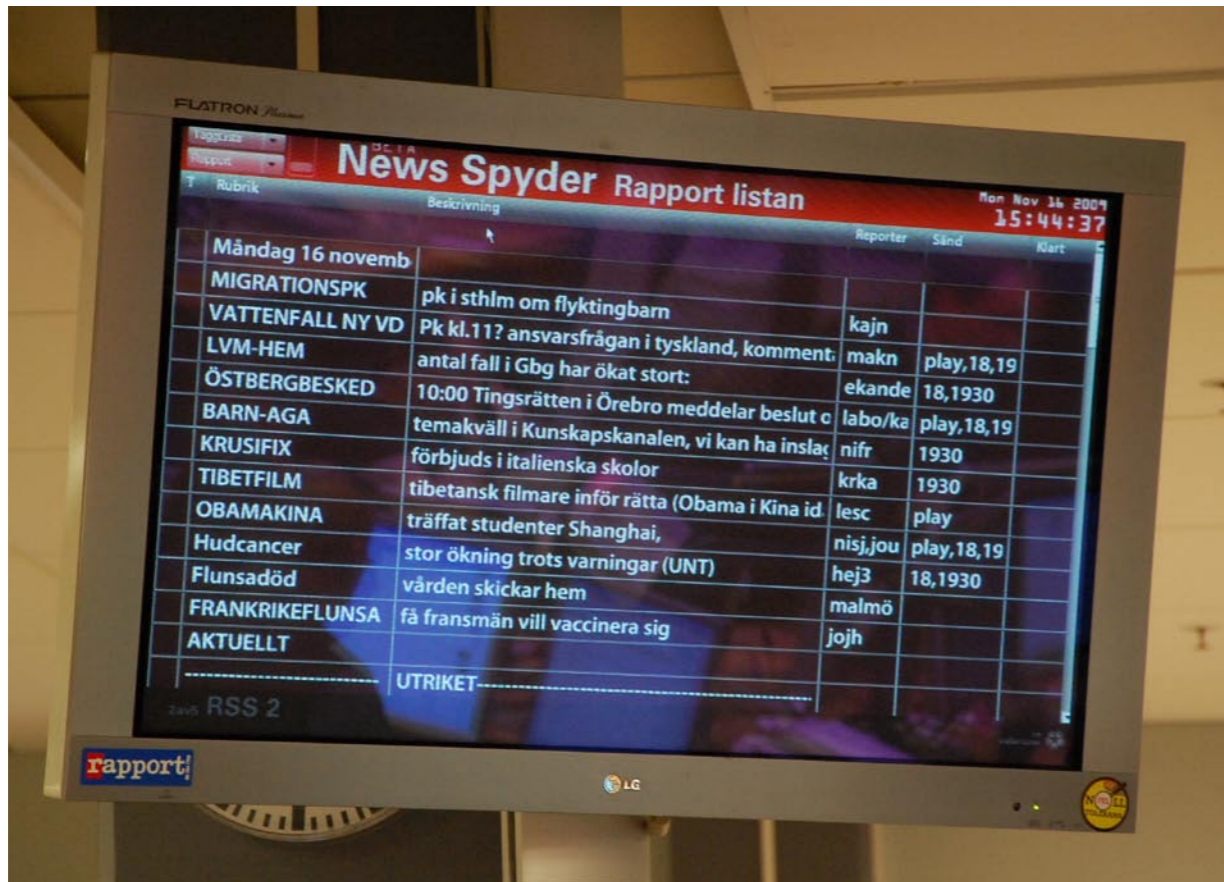
– Vi tänker ju till exempel "vad gör SVT?" och så försöker vi att inte göra samma saker. Vi tänker på det hela tiden, att vi inte vill gå på flöde och så...

Hon abryter sig själv.

– Men det är ju likt alltså. Det håller jag med om.

Brott, ekonomi, politik,

Dagens planerade ämnen och inslag för Rapport visas hela tiden på en skärm på redaktionen. Bild: Mari Tveitan

Politikerslipsarna trängs i rutan med blåljus – och bollar. Valet av ämne har varit sig likt under alla år men TV4Nyheterna har ibland bjudit på några uppstickare, något som inte alla ser positivt på.

Skillnaderna mellan de olika nyhetsprogrammen i val av ämne har varit ytterst små under de senaste 25 åren. Ekonomi och politik har en självklar plats på topp tre över mest rapporterade ämnen, sedan är det brott samt krig och konflikter som är mest vanliga.

Att nyheter väldigt ofta handlar om dessa ämnen är något som medieprofessorn Håkan Hvitfelt konstaterade redan på 80-talet när han undersökte vilka nyheter som prioriterades och placerades på tidningars förstasidor.

Just rapportering kring brott har ökat ganska successivt sedan 1985, från omkring tre procent till 15 procent i år. Margaretha Eriksson, dagchef på TV4Nyheterna, säger att den flitiga brottsrapporteringen delvis har att göra med att det alltid funnits duktiga krimreportrar på redaktionen, men att man nu försöker dra ner på "blåljusjournalistiken".

– Det är en medveten strategi att inte ha så mycket som vi haft tidigare. Och istället för att rapportera om händelsen så ska man rapportera om företeelsen och söka samband istället.

MEN SIFFRORNA säger att TV4Nyheterna snarare ökat sin brottsrapportering. Ändå är det Rapport och Aktuellt som haft mest brottsrelaterade nyheter i sina sändningar under alla år, något som också

naturkatastrofer, sport...

bekräftas i en avhandling av Anna Maria Jönsson, *Samma nyheter eller likadana?*.

Istället har TV4Nyheterna under samtliga år haft överlägset flest sportnyheter, mellan 10-15 procent vissa år. Rapport och Aktuellt har å sin sida haft betydligt färre sportinslag – eller inga alls. Sporten har totalt sett ökat i nyhetssändningarna, från cirka två till tio procent.

TV4NYHETERNA HAR även gjort andra försök att bryta den traditionella ämnesmixen – 1993 hade de till exempel 10 procent nöje, ett ämne som i övrigt är starkt marginaliserat. Och Margaretha Eriksson på TV4Nyheterna uppger att man medvetet jobbar med det hon kallar för "vardagsnära" ämnen. Hon nämner konsument och bostad som aktuella exempel, två ämnen som liksom nöjet nästan aldrig lyckats få något utrymme i nyhetssändningarna.

Stig Fredriksson på Aktuellt ser till skillnad från Margaretha Eriksson ingen anledning till att ge mer plats åt andra ämnen än de traditionella. >

#1: Brotten.

Bild: Adrianna Pavlica/Aktuellt

#2: Ekonomin.

Bild: Adrianna Pavlica/Aktuellt

Ämnesfördelning – en vecka i oktober 2009: (siffrorna anges i procent)

Brott	15,5
Ekonomi/arbetsmarknad	14,3
Politik	12,8
Naturkatastrofer	10,2
Sport	9,4
Sociala frågor	8,7
EU	7,9
Försvar/militära frågor	5,3
Kultur	4,5
Krig/konflikter	2,6
Energi/miljö	2,3
Olyckor	1,5
Juridik	1,1
Övrigt	1,1
Vetenskap/teknik, konsument, kuriosa, väder, media, katastrofer, trafik	0,4

#3: Politiken.

Bild: Adrianna Pavlica/Aktuellt

– Det görs då och då försök att få in andra ämnen i sändningen, men definitionen på ett nyhetsprogram är ju ändå att det ska vara en redovisning av nyhetsdagen. Och en nyhet är något som avviker från det normala, något speciellt som har hänt. Om man istället börjar stoppa in för mycket featurehistorier så är det ingen nyhetssändning.

Stig Fredriksson menar att ett sådant material

Nyhetsankaret Bengt Magnusson och dagchefen Margaretha Eriksson diskuterar ämnesvalen inför kvällens huvudsändningar av TV4Nyheter.

Bild: Mari Tveitan

hör hemma i andra program. Han tycker att en nyhetssändning ska innehålla en viss mängd inrikes, utrikes och ekonomi.

– Det är så det ser ut. Och jag tror... att det är så det ska vara.

ADRIANNA PAVLICA

Tidigare forskning

Samma nyheter eller likadana? Studier av mångfald i svenska TV-nyheter

av Anna Maria Jönsson (2004)

Avhandlingen består av en studie och jämförelse av Aktuellt, Rapport och TV4nyheter under 1990-talet. Materialet består av fem år med en vecka i varje. Det som undersökts är mångfalden i bland annat ämnesval, geografiskt område, huvudaktörer och presentation, samt i vilken utsträckning de tre olika programmen rapporterar om samma nyheter. Anna Maria Jönsson drar slutsatsen att "det råder en låg grad av mångfald i de svenska TV-nyheterna sett i relation till den omvärld nyhetsmedierna gör anspråk på att skildra".

Männen tar plats

Anna Linnér, planeringsredaktör på Rapport.

Bild: Mari Tveitan

Medelålders svenska manliga representanter. Så ser det ut på tv-nyheterna idag, och så har det sett ut sedan 1985.

– Vi jobbar med det hela tiden, säger Anna Linnér, planeringsredaktör på Rapport, precis som sina kollegor på Aktuellt och TV4Nyheter.

"Svenska TV-nyheter domineras av medelålders män av svensk bakgrund." skriver Anna Maria Jönsson i sin avhandling *Samma nyheter eller likadana?*. Det stämmer alltför väl.

MEDELÅLDERS. Huvudaktörerna i TV-nyheternas inslag är äldre vuxna, 36 – 64 år. Detta gäller i alla kategorier, bland maktavare, representanter eller privatpersoner. Överallt är majoriteten äldre vuxna, kring tre fjärdedelar. Där det skiljer sig lite är bland privatpersonerna. Här får pensionärerna och de yngre plats, men även i denna grupp är det de äldre vuxna som har övertaget.

Reportrarna försöker jobba med mångfalden bland huvudaktörerna.

– Instruktioner finns ju ovanifrån om att man ska tänka på könsfördelning och mångkultur. Sen är det inte alltid man lyckas. Men själv tycker jag att jag är rätt bra på att tänka på det hela tiden, säger Karin Moberger på Aktuellt.

Men det är inte helt enkelt. Tidsbrist och slentrianmässig rutin försvårar uppdraget.

– Även vi tjejer fastnar ju tyvärr i att män är auktoriteter. Och när det går undan tror jag att väldigt många faller in i ett väldigt stereotypiskt tänk.

Samir Abu Eid på Rapport är engagerad när det

gäller vilka som får vara med i inslagen.

– Det är svårt, men vi jobbar på det. Jag tänker mycket på det.

Han har precis varit ute på en resa genom hela Sverige då han gjort inslag från olika platser om just unga människor.

– Då valde jag bort alla politiker, experter och maktavare. Jag gör ju också jobb med gråhåriga män, men det är inte ofta. Jag försöker göra andra jobb, men det märks ju inte bland alla andra jobb.

Samir Abu Eid, reporter på Rapport.

Bild: Mari Tveitan

SVENSKA. Etniciteten ser väldigt annorlunda ut i TV-nyheterna från hur samhället i Sverige ser ut. I inrikesnyheterna är det inte många procent huvudaktörer med utländsk bakgrund. Det har ökat sedan 1990, men förändringen är marginell.

Även etniciteten är något redaktionerna uppger

Margaretha Eriksson, Bengt Magnusson och sändningsproducenten Kristina Thulin diskuterar inslagen.

Bild: Mari Tveitan

att de jobbar med, men att här är svårigheterna ännu större.

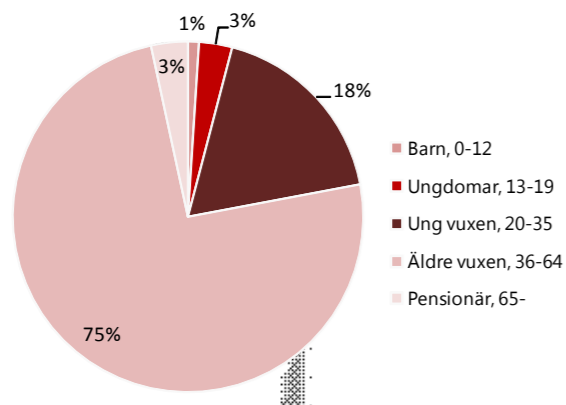
– Där har vi ett mål som vi inte alls når, säger Michael Kucera, redaktör på Aktuellt. Inte på långa vägar. Där är det av någon anledning svårare att nå fram till och hitta folk.

MANLIGA. Här syns en bild som inte är ovanlig och mycket omdiskuterad. Minst tre fjärdedelar av huvudaktörerna är män genom alla år. Det har

skett en liten förbättring och på redaktionerna är det något som alltid diskuteras, men förändringen sker långsamt.

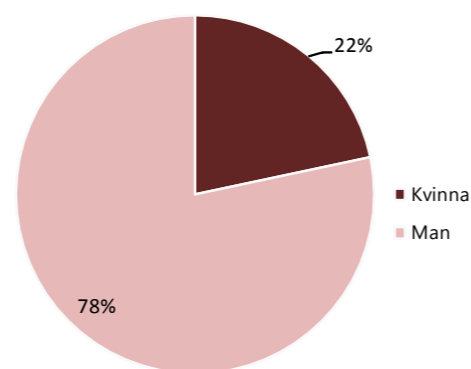
– Vi har pratat om det så länge jag har jobbat med nyheter, men det är så himla svårt, säger Anna Linnér på Rapport. Dels handlar det om att de flesta politiker som vi nästan måste återkomma till är medelålders vita män. Men det kan även handla om tidsbrist, att man måste ta den som går fortast att få tag på.

Huvudaktörernas ålder i TV-nyheterna 2009

Beräknat i procent på inslagen i TV4Nyheterna, Rapport och Aktuellt där huvudaktörer finns med och där ålder går att urskilja. Totalt antal = 336 st.

Huvudaktörernas kön i TV-nyheterna 2009

Beräknat i procent på inslagen i TV4Nyheterna, Rapport och Aktuellt där huvudaktörer finns med och där kön går att urskilja. Totalt antal = 300 st.

Att det kräver extra tid och arbete att förändra vilka som är huvudaktörer är ett skäl som kommer tillbaka flera gånger.

– Det är svårt att få kvinnor att ställa upp, man måste gå ett extra varv, säger Margaretha Eriksson, dagchef på TV4Nyheterna.

Jonas Björck, reporter, håller med.

– Kvinnor har svårare för att vara med framför kameran. De är självsanerande. Killar vill alltid vara med.

REPRESENTANTER. De har alltid varit en majoritet i TV-nyheterna i alla program. TV4Nyheterna vill få in fler privatpersoner, något som SVT och speciellt Rapport också tagit efter, vilket har ökat likriktningen.

Både mellan programmen och över tid har det varit väldigt lite förändring gällande huvudaktörerna.

1993 när TV4Nyheterna var etablerade och ville vara annorlunda blev det en liten ökning av yngre, av kvinnor och av privatpersoner vilket påverkade Aktuellt och Rapport. Förändringarna var dock inte stora och skillnaderna mellan programmen minskade snabbt.

2009 skedde en liten förändring. Mellan programmen är likheten slående, men privatpersoner och den yngre generationen har fått lite mer plats igen.

– Vi vill bli mer personliga igen och pratar mycket om människorna, säger Margaretha Eriksson på TV4Nyheterna.

Anna Linnér på Rapport berättar också om deras vilja att få ett mer personligt tilltal, något de har jobbat mycket med sedan 2008.

– Vi har börjat prata mer om vikten att ha med "vanliga människor", case, i sändningarna. Vi håller

Jonas Björck, utrikesreporter på TV4Nyheterna.

Bild: Mari Tveitan

på med ett projekt om vårt tilltal. Och genom det tänker vi just mycket på vem vi väljer att prata med och varför. Så diskussioner är mer livliga nu än vad de har varit på denna redaktion.

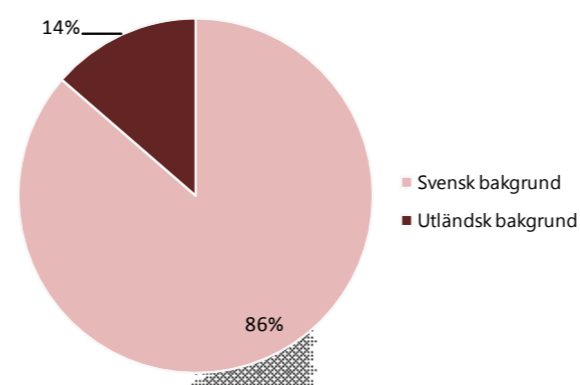
ÖVERLAG ÄR DEN första responsen på problematiken med huvudaktörerna att "det är något som ständigt diskuteras" men att man är medveten om att det går långsamt.

– Vi tänker på det, men kan bli väldigt mycket bättre, säger Margaretha Eriksson.

– Jag tror absolut att branschen kan bli väldigt mycket bättre på att spegla en representativ bild av samhället, säger Karin Moberger.

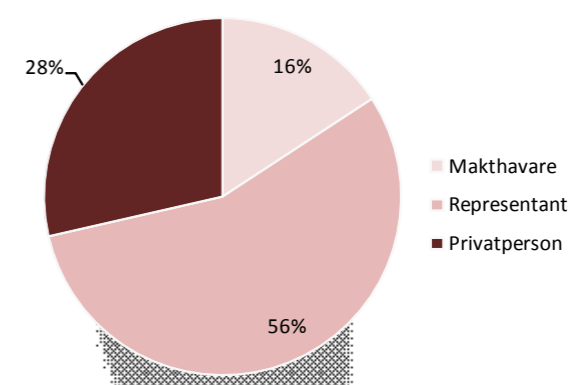
MARI TVEITAN

Huvudaktörernas etnicitet i TV-nyheterna 2009

Beräknat i procent på inslagen i TV4Nyheterna, Rapport och Aktuellt där huvudaktörer finns med och där etnicitet går att urskilja. Totalt antal = 295 st.

Huvudaktörernas roll i TV-nyheterna 2009

Beräknat i procent på inslagen i TV4Nyheterna, Rapport och Aktuellt där huvudaktörer finns med och där roll går att urskilja. Totalt antal = 198 st.

"Dåliga nyheter är viktiga nyheter"

Konflikter, våld, korruption och förfall. Vi lever i en mörk och negativ värld enligt TV-nyheterna. En värld som inte har förändrats sedan 1985. Nyheternas deprimerande samhälle kan dock förklaras av själva nyhetskriterierna enligt redaktionerna.

– Intressanta nyheter är negativa, säger Judit Ek, huvudredaktör på Rapport.

Planeringsredaktör Anna Linnér och huvudredaktör Judit Ek tittar på dagens lista över nyheter för Rapport.

Bild: Mari Tveitan

Över två tredjedelar av nyheterna som visas är negativa när man tittar på de nyheter där det går att urskilja en negativ eller positiv vinkel, vilket är de flesta.

Det handlar om krig och konflikter i Mellanöstern, människor som rånas, våldtas och mördas över hela Sverige, politiker som inte håller sina löften och som är inblandade i diverse skandaler och privatpersoner som blivit orättvist behandlade av samhällets myndigheter.

DETTA ÄR DOCK INTE konstigt om man tänker på vad en nyhet är, påpekar Judit Ek på Rapport.

– Det är det avvikande, oväntade. Vi kan inte göra nyheter om folk som kommer i tid. Och det mesta oväntade är negativt.

Nyheter väljs utifrån närhet och vad som påverkar människor.

– Folk ska bli berörda och intresserade, och då handlar det om negativa nyheter. Dessutom har vi ett uppdrag att slå vakt om demokratin och stå på den "lilla" människans sida, och konflikter som uppstår då är negativa.

Karin Moberger, reporter på Aktuellt har samma tankegångar.

– Jag tror per definition att dåliga nyheter är viktiga nyheter. Tyvärr. Finns det ett missförhållande där ute så är det ju meningen att vi ska rapportera om det.

NYHETSKRITERIERNAS påverkan håller även Margaretha Eriksson, dagchef på TV4Nyheterna, med om, men hon ser även en problematik kring det.

– Nyheter kommer ofta ur konflikter. Men vi har kanske blivit lite för fascinerade av konfliktbeteendet, att man ser det som en fjäder i hatten när till exempel Vattenfalls vd får gå. Vi sitter fast i ett mönster.

Mönstret är något Margaretha Eriksson hoppas kommer att förändras.

– Det håller på att luckras upp, det tas upp mer och mer på möten.

ATT FÅ IN MER positiva nyheter är något som diskuteras på alla redaktioner. På TV4Nyheterna har man i sina tittarundersökningar fått reda på att tittarna vill ha mer positiva nyheter.

– Jag vet ju själv, ibland är ju sändningarna så tråkiga, det handlar bara om ond bråd död och kon-

flikter. Man blir ju deprimerad. Man behöver något som är lite glättigt, säger Margaretha Eriksson.

Men det är svårt.

– Vi pratar om det mycket, men ofta känner man; vad är grejen då? Är det verkligen en nyhet?

PÅ RAPPORT PRATAR man inte om positiva nyheter.

– Vi jobbar med konstruktiva nyheter, som att det kommer fler nya egna företag eller att algbloomingen minskar. Nyheter där det finns en process, säger Judit Ek.

De jobbar med att få in några positiva, eller konstruktiva, nyheter i varje sändning.

– Folk ska få skratta två gånger innan sista nyheten, och vi använder ofta något positivt som avslutare, säger Anna Linnér, planeringsredaktör på Rapport.

Visar de negativa nyheterna en rättvis bild av världen?

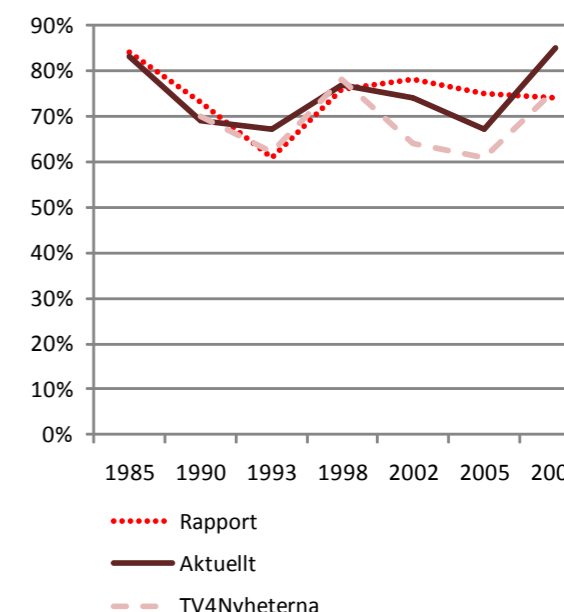
– Antagligen inte, men det oväntade är negativt och det är det som påverkar människor, säger Anna Linnér.

MARI TVEITAN

Den hårda och mörka världen bara finns där, den förklaras mycket sporadiskt. Det mesta blir bara värre; förbättringar nämns sällan. En del ljusglimtar flämtar dock i det tilltagande mörkret. Pessimismen är påtaglig med det finns hjältar.

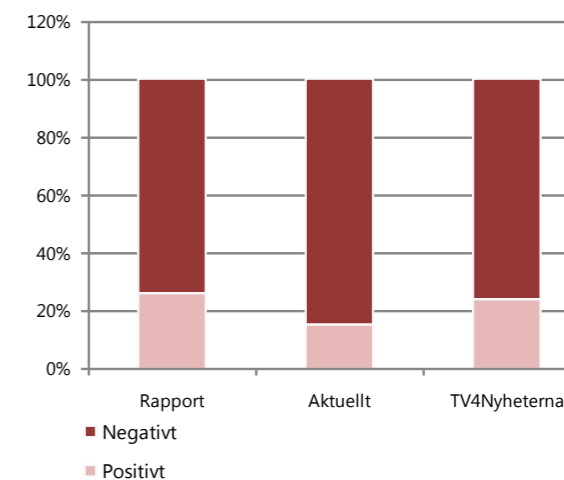
Media Monitor September 1993 Näringslivets medieinstitut - en jämförelse mellan TV4Nyheterna och Rapport.

Andelen negativa nyheter 1985-2009

Beräknat i procent på de inslag där det går att avgöra negativitet eller positivitet. Totalt antal = 1330 st.

Andelen positiva och negativa nyheter 2009

Beräknat i procent på de inslag där det går att avgöra negativitet eller positivitet. Totalt antal = 205 st.

En annorlunda

Europa dominerar samtidigt som Oceanien är så gott som uttraderat från världskartan.

I alla fall om man ska tro på det som visas – och inte visas – i svenska TV-nyheter.

– Jag tycker att det är samma fokus hela tiden, säger utrikesreportern Jonas Björck.

Det är ytterst lite som har förändrats sedan 1985. Rapporteringen från Nordamerika har minskat något medan Asien-nyheterna ökat marginellt – i övrigt rör sig nyhetsrapporteringen på ungefär samma mängd per kontinent och område.

För Latinamerika och Afrika betyder det att de under de flesta år tilldelats en eller två procent av nyhetskanalen. Stig Fredriksson på Aktuellt, som under större delen av sitt liv arbetat med utrikesnyheter, tycker att just dessa två världsdelen är "sorgligt underbevakade", inte minst med tanke på att Afrika är världens näst största kontinent till både yta och folkmängd.

– Men det finns ju ingen strävan att få med alla världsdelen i en sändning, utan det är den traditionella nyhetsvärderingen som styr.

JONAS BJÖRCK, utrikesreporter på TV4, räknar självmant upp en lista över bevakade områden: Europa, Mellanöstern, Nordamerika, Asien, Latinamerika/Afrika – Oceanien glömmes han till och med bort att nämna till en början. Och varken Arktis eller Antarktis kvalar in på listan, varken hos Jonas Björck eller i vår studie.

Den inbördes ordningen mellan världsdelen som Jonas Björck radar upp stämmer generellt sett väldigt väl med vår studie. Med undantag för att

Ovanstående karta visar förhållandet mellan olika kontinenter och områden i världen, sett till hur ofta TV-nyheterna i Sverige rapporterat om dem de senaste 25 åren.

Latinamerika, Afrika och Oceanien är nästan försvinnande små medan Mellanöstern antagit storleken av en hel kontinent. Arktis och Antarktis är försvunna, men Sverige är större än hela Europa.

De olika områdenas förändrade storlek i kartan grundar sig på studiens resultat men är inte exakt proportionerliga sett till resultaten.

Till höger finns en karta som visar hur världen egentligen ser ut.

världsbild

Bild: Wikipedia/Mari Tveitan

Bild: Wikipedia

rapporteringen från Asien har ökat (på grund av ett stort antal naturkatastrofer) samtidigt som bevakningen av Nordamerika har minskat, har den geografiska fördelningen av utrikesnyheterna knappt förändrats på nästan 25 år.

– Det är ju ingen nyhet precis, så här har det alltid varit, säger Jonas Björck.

Han menar att rangordningen är "det den är" och pekar på pland annat bristande resurser som en viktig faktor. Just utrikesbevakningen är något som svenska redaktioner har tvingats skära ner på, antalet utrikesstationerade reportrar är enligt Jonas Björck ytterst få. Inte minst på TV4Nyheterna, där det ena bevakningsområdet är nedlagt och det andra har ett tillfälligt uppehåll.

– I en ideal värld hade vi ju naturligtvis haft utrymme och pengar för att täcka alla kontinenter, men nu har vi inte det. Jag tycker inte att det är bra, men har svårt att bli moraliskt upprörd över det.

utriket hyggligt med begränsade resurser, säger Lars Weiss.

Men det är inte bara utrikesnyheterna som kämpar med sin geografiska fördelning. I sändningstillstånden för de olika kanalerna finns tydliga direktiv och krav om nationell decentralisering. SVT har till exempel ett krav på sig om att minst 55 procent av produktionen i rikssändningar ska produceras utanför Stockholm (ett liknande krav på TV4 finns men är inte lika specifikt).

OCH DEN RAPPORTERING från Stockholm som inte är av nationell karaktär (såsom till exempel politiska händelser eller ekonomirelaterade nyheter) har under alla år legat på omkring endast tio procent av den totala inrikesrapporteringen. Siffran har dock ökat till det dubbla mellan 2005 och 2009.

Bilden ser dock helt annorlunda ut om man också inkluderar en del av de nationella nyheterna, som ju ofta har en anknytning till Stockholm. Enligt Anna Maria Jönssons avhandling *Samma nyheter eller likadana?* står all rapporteringen från huvudstaden för omkring 75 procent av inrikesbevakningen.

Rapporteringen från Göteborg och Malmö har varit väldigt låg under alla år, bara omkring tre procent. Sverige exklusive de tre största städerna har varit representerat i omkring 20 procent av all inrikesbevakning, en siffra som varit stabil över åren. Rapport har dock sedan 1998 kraftigt ökat sin bevakning av resten av Sverige medan Aktuellt har minskat nästan lika mycket under samma period.

ENLIGT SAMIR ABU EID, reporter på Rapport, diskuteras den geografiska fördelningen mycket. Han själv gjorde nyligen ett reportageserie där han reste genom Sverige och träffade ungdomar, och

hoppas att reportrars rörlighet i både Sverige och i världen kommer att öka.

– Det blir lättare att komma ut och resa nu, tror jag. Kanske också att komma ut mer i världen. Då kan man åka till de där ställena vi aldrig är på annars. Med tekniken kan det blir ändring på det.

Jonas Björck har länge arbetat med utrikesnyheter på TV4 och känner väl igen de geografiska prioriteringar som finns.

Bild: Mari Tveitan

LARS WEISS, som var med och byggde upp TV4:s nyhetsverksamhet, berättar att just utrikesbevakningen var hans stora huvudbry vid starten. Begränsade resurser gav möjlighet till färre korrespondenter än SVT hade. Lösningen blev två reportrar som "for som raketer från den ena världsdelen till den andra" och på så sätt täckte många olika områden.

– Det var jävligt kul att se att det gick att klara

ADRIANNA PAVLICA

KOMMENTAR

Det här lärde jag mig idag.

Sverige upptar hälften av världens yta. I år har Stockholm tagit över nästan en femtedel av landet.

Runt om i landet pågår det politiska beslut som säl-lan stämmer överens med det vi vill. Det är ekonomisk kris och sjukdomar, som människor inte får hjälp för. Och när vi får hjälp får vi fel behandling och blir blinda. Samtidigt som vi antagligen blir lurade av någon.

Ibland är det dock några pensionärer som spelar curling, "ingen av dem har svart bälte, men två av dem har grön starr och tre hörapparater". Roligt kan man ha för det. Emellanåt ser vi även lite hopp eftersom solen skiner en dag eller Zlatan har gjort mål.

Sveriges befolkning består till 75 procent av medelå-ders vita män och nästan inga barn. Det tycker jag ver-kade lite problematisk om man ser till framtiden, men vad vet jag. Det är tydligen så det är.

Sverige är en del av kontinenten Europa, som är min-dre än Sverige. Här bor bara makthavare och andra politiker. Här och var finns någon familj som blir för-tryckta eller har det jobbigt på något annat sätt.

Utanför Sverige finns även Mellanöstern där det bara är krig och konflikter hela tiden. Inget annat hän-der där. Där finns bara politiker, militärer och alla sol-dater och vanliga människor dör. Ibland reser någon annan makthavare dit för att prata, men det går oftast inte så bra.

USA är ett litet land som finns på andra sidan Atlan-ten. Det är ett viktigt land, men mindre än Sverige. De lägger sig ofta i andra länders affärer och försöker klara av ekonomiska kriser. Presidenten i landet har ofta gjort något fel. Fram tills i år då han verkar göra allt rätt.

Bredvid oss finns en kontinent som heter Asien. Där är det bara massa naturkatastrofer och väldigt många dör. Speciellt i år. Vi förstör klimatet så att städer öde-läggs av tsunamis och så att 9-åriga pojkar inte går att rädda under ruinerna.

Samtidigt sitter de medelålders vita männen och pratar om vad vi ska göra åt klimatförändringarna i Köpenhamn, men de lyckas inte bestämma något.

Sen tror jag att det finns några världsdelar till, men jag minns inte riktigt för de försvinner vissa år. Så de är nog inte så viktiga.

Det här lärde jag mig idag. På TV.

MARI TVEITAN

Sen tror jag att det finns några världsdelar till, men jag minns inte riktigt för de försvinner vissa år. Så de är nog inte så viktiga.

En dag på redaktionen

Morgonmöte på TV4Nyheterna.

Bild: Adrianna Pavlica

RAPPORT MÅNDAG DEN 16 NOVEMBER KLOCKAN 09.10. Morgonmöte. Det stora morgonmötet för både Rapport och Aktuellt var över på tre minuter och nu har redaktionerna gått skilda vägar för dagen.

I ett konferensrum med ett långt vitt bord sätter sig redaktörer och några av de reportrar som jobbar på redaktionen och lägger upp sina mobiler. Huvudredaktör Judit Ek sitter vid datorn vid huvudändan och ansvarig utgivare Anja Hildén och planeringsredaktör Anna Linnér sitter i närheten. På ena väggen sitter en tavla där man har koll på fördelningen av intervjupersoner. Fortfarande övervägande män.

– Här kan vi säga lite olika konstiga saker, jargongen kan vara hård, varnar Anna Linnér innan mötet börjar.

TV4NYHETERNA TISDAG DEN 17 NOVEMBER KLOCKAN 09.15. Morgonmöte. På en sliten persisk matta står en gammalmodig soffa och andra omatchade fåtöljer och stolar i en hörna av den öppna redaktionen.

Dagchef Margaretha Eriksson sätter sig i en av de svarta skinnstolarna och resterande möbler fylls på av redaktörer och reportrar under mötets gång.

Hon har ljugit som fan.
Ska hon bara slinka igenom?

Planeringsredaktör Anna Linnér och huvudredaktör Judit Ek.

Bild: Mari Tveitan

– **VI MÅSTE KOLLA YOUTUBE!** utbrister Anna Linnér.

Gårdagens sändning går strukturerat igenom och tydligen har två unga killar försökt vara roliga och tagit namnen från två fotbollsspelare när de intervjuats på gatan. Man gissar att det nu är ett populärt klipp på internet.

Det har diskuterats hur bra det var med inslag från världsdelar som Australien.

– Också ett ställe vi inte brukar vara på.

Och det har talats om huruvida det är värt det att använda dyrt frilansmaterial.

– Det är bättre att vi själva gör det, så gör vi det bra, var en reporters inlägg.

Det är dags att gå över till dagens sändning. Inslag som vattenfall, hudcancer, Annika Östberg, svininfluensan och barnaga står på agendan.

Inslagen diskuteras medan telefonerna ringer högt. De flesta vet redan vad de ska göra och jobbar med inslag till andra dagar. Man går varvet runt och det går snabbt. Alla har koll på sitt. Inslaget om vattenfall skapar dock lite debatt.

– Hon har ljugit som fan. Ska hon bara slinka igenom?

En av reporterna vill ställa Maud Olofsson till svars. Det visar sig dock senare att hon är i Rom över dagen, ett besked som ej tas emot med glädje.

Nåja, mötet har tagit 40 minuter och det är hög tid att fortsätta dagen.

MARGARETHA ERIKSSON BÖRJAR gå igenom dagens inslag. Svininfluensan, vattenfall, provrörsbefruktning, inredningstrender och Haga slott.

– Vi har ett bra case, säger hon om både influensan och provrören.

En reporter räcker upp handen för att prata och snart börjar vattenfall diskuteras.

– Vi måste få med Maud. Hon har kommit undan lite väl enkelt.

Reporter Unni Jerndal är ute och ska intervjua Maud Olofsson. Margaretha Eriksson har pratat med reporterna innan så det vet vad de ska göra. Det mesta är jobb för dagens sändningar.

– Någon som har en egen idé?

– Vad tycker ni om gårdagens sändning?

Det diskuteras kring inslag som borde varit med och de formmässiga lösningarna gällande de senaste sändningarna.

Nike Nylander, nyhetsankare på Rapport.

Bild: Mari Tveitan

Margaretha Eriksson, dagchef på TV4-Nyhetererna på möte om dagens sändning.

Bild: Mari Tveitan

ANNA LINNÉR HAR JOBBAT SEDAN klockan halv sju och det är nu dags att lämna dagens sändning och gå över till morgondagens. Det är dock inte det lättaste.

Hon öppnar körschemat för tisdagen, men genast kommer reportrar för att prata om dagens inslag. Hon skickar ett sms till en reporter som är ute på ett jobb samtidigt som det kommer in fyra mail i minuten och telefonen konstant ringer.

– Splitvision är ett understatement.

Bredvid henne sitter Judit Ek och vid samma bord sitter planeringsredaktörer för Aktuellt. I närheten finns "sändningsbordet" för Rapport. Där sitter bland annat sändningsredaktör, producent, nyhetsankare. De här två borden är en väldigt liten del av det stora rum som redaktionen är, och den är en väldigt liten del av det hus som SVT är.

Datorer, tv-skärmar, telefoner och kaffekoppar. Diskussioner pågår överallt.

EN MÖRK RÖST HÖRS PÅ REDAKTIONEN. Bengt Magnusson som ska vara nyhetsankare har kommit för dagen. Kristina Thulin som är sändningsproducent ikväll är också här. Det är nu möte för att lämna över till kvällen.

Bengt Magnusson som varit med på TV4Nyhetererna sedan starten säger till om mycket och dagens inslag diskuteras igen.

– Ibland blir man ju trött på sin egen röst när man säger samma sak hela tiden, säger Margaretha Eriksson.

– En arg gravid mamma!

Ja, caset till svininfluensainslaget tar upp en del av mötet tills man går vidare till Maud Olofsson och sedan de mer underhållande inslagen.

– Både design och Haga slott blir för mycket lättsamt, är alla överens om.

Utanför mötet är det ganska lugnt på redaktionen. Någon telefon hörs då och då. En reporter spelar in speaker i ett av redigeringsrummen.

Mellanväggar är uppsatta mellan skrivborden och de flesta har en dator och en TV på skrivbordet. Margaretha Eriksson sätter sig vid planeringsbordet och kvällsgänget sätter sig vid bordet bredvid under skylten "sändning".

Kartan över Sverige hänger på redaktionen hos TV4Nyheterna.

Bild: Mari Tveitan

LUNCHEN PÅ RAPPORT BESTÅR AV en macka från smörgåsaautomaten i ena handen och en telefonlur i den andra. Snart är det dags för överlämning till bland annat sändningsredaktören Johanna Lilius, sändningsproducenten Lena Pettersson och nyhetsankaret Nike Nylander.

Det pratas om dagens sändning. Datorn fungerar inte men inslagen kan man så väl att de diskuteras ur huvudet. Redaktionen får reda på att TV4Nyheterna är på besök, något Judit Ek inte är glad åt.

– Det kunde de väl för fan sagt på morgonmötet?

När den upprörande nyheten blåst förbi går man över till morgondagens sändning.

– Är vi ensamma om detta?

– Hoppas vi får in lite ungdomar!

– Fast ”den här fritidsgården är bra” känns ju inte så intressant.

MATSALEN PÅ TV4 ÄR FULL AV människor och Margaretha Eriksson sätter sig med sina kollegor. Hon började sin 13-timmars arbetsdag klockan sju och efter lunch är det dags att gå över till morgondagens sändning men hon fortsätter samtidigt att prata med Kristina Thulin och Bengt Magnusson om dagens sändning.

– Fungerar vinkeln på svininfluensan? Kan vi stå för det?

RAPPORTS 18-SÄNDNING HAR PRECIS varit och förberedelserna inför huvudsändningen är i full gång. Johanna Lilius går runt och kollar på inslagen som redigeras, diskuterar med de andra vid ”sändningsbordet” och klipper om i vissa av inslagen som kommer in. Körschemat stängs ner en stund när besöket från TV4Nyheterna går förbi.

Vilka fick reportrarna tag på? Hur blev inslagen bildmässigt? Är det nytt? Det är frågor hon väger in när de pratar om ordningen i sändningen.

– Löpet är en samarbetsfråga, säger Johanna Lilius.

Diskussionerna kring påor, löp, case och bildmaterial hörs hela tiden samtidigt som telefonen fortsätter ringa och inslag börjar bli klara.

19.22 går Johanna Lilius lugnt upp till kontrollrummet.

KRISTINA THULIN OCH BENGT MAGNUSSON sitter vid sina datorer och pratar då och då om sändningen. Margaretha Eriksson kommer förbi för att diskutera ett inslag.

Redigeringen pågår för fullt och sändningsredaktören går iväg för att se hur det går.

– Bengan, svarar nyhetsankaret i telefon innan han fortsätter med att skriva sina påor.

När Kristina Thulin kommer tillbaka jobbar hon med ordningen körschemat. Vad är folk intresserade av? Hur blev inslaget bildmässigt?

Unni Jerndal som gjort intervjun med Maud Olofsson kommer förbi och är inte nöjd med hur hennes inslag har placerats i sändningen.

– Vi borde diskutera imorse om hur viktigt inslaget var då, säger hon.

– Ja, men nu gör jag så här. Det passar bäst formmässigt där. Vi får diskutera det imorgon.

Redaktören har sista ordet.

Det är dags för Bengt Magnusson att gå till sminket och när han kommer tillbaka sitter Kristina Thulin och tittar på Rapport 18-sändning för att se om det är något de borde ha med.

Klockan 18.45 är det dags att gå upp till kontrollrummet.

Sändningsproducent Johanna Lilius på Rapport i kontrollrummet.

Bengt Magnusson i sändning på TV4Nyheterna.

Bilder: Mari Tveitan

RAPPORT MÅNDAG DEN 16 NOVEMBER KLOCKAN 19.30. Sändning. Nike Nylander sitter klar i den stora studion där både Rapport, Aktuellt och de andra aktualitetsprogrammen sänds ifrån. I kontrollrummet är det släckt men alla TV-skärmarna lyser upp rummet. Sändningsproducenten har koll på studion och vilka inslag som ska in. Johanna Lilius håller koll på tiden.

– Detta är en lugn sändning eftersom vi inte har några liveintervjuer eller studiointervjuer.

Det blev en lugn sändning där allting klaffar. En sekund av panik när grafikern som ska lägga in grafiken i bilden kom av sig då Johanna Lilius började prata med honom. Fullständig koncentration behövs.

Pelle Edin har avslutat A-ekonomin och det är dags för vädret. Pererik Åberg ställer sig glatt framför den gröna skärmen och börjar utantill prata om vädret för de närmaste dagarna.

Sändningen är över, men Johanna Lilius har några timmar kvar. Innan klockan 22.00 när hon slutar ska hon lägga upp den sena sändningen.

Men först blir det Gott & Blandat och en kaffe.

TV4NYHETERNA TISDAG DEN 17 NOVEMBER KLOCKAN 19.00. Sändning. Bengt Magnusson är i studion och Kristina Thulin sitter i det skärmupplysta kontrollrummet och hoppas på att länken ska fungera till den reporter de ska ha en liveinterju med.

– Det gick inte att kolla innan, så vi får hoppas.

Den fungerar, men Kristina som har koll på tiden får säga åt Bengt Magnusson att skippa sista frågan.

– Folk pratar alltid för länge, till och med våra egna reportrar.

Den första huvudsändningen gick ihop och Bengt Magnusson springer iväg för att köpa sushi till alla innan nästa sändning som det nu måste börja jobbas med.

Margaretha Eriksson, dagchef på TV4Nyheter

Bild: Mari Tveitan

Ökat tempo i traditionell form

Tempot ökar, tekniken utvecklas och bilderna påverkar nyhetsvärderingen. TV4 skapade en press på SVT gällande att förändra formen. Skillnaden mellan programmen är idag dock liten.

– Alla går mot mitten, säger Lars Weiss som var med och startade TV4Nyheter.

När det gäller presentationen har en del förändrats. Anledningarna är bland annat en enorm utveckling på teknikmarknaden, ett förändrat samhälle och ett rebelliskt TV4.

– Jag tror nog att de där första åren [med TV4] gjorde att nyhetsprogrammen i TV utvecklades, inte minst när det gällde form och struktur och komposition och sådär, säger Lars Weiss.

När TV4 startade och etablerade sig som en konkurrent lekte man med bilden och formen. Man lade in namnskyftar som "Kalle Persson – arg bonde" och slutade ett tag att säga "God kväll" till tittarna. Det var de dock ej så förtjusta i så man var tvungen att förändra sig.

– Nyhetspubliken är ofta ganska konventionell så de tyckte att vi ibland gick över gränsen.

FORMER SOM liveintervjuer, voxpop, ståuppor och studiointervjuer får mer plats istället för TV-kronikor och telegram med stillbilder.

Puffar till andra program och till internet blir vanligare, speciellt hos TV4 där man satsar stort på Nyhetskanalen.

Grafik och anonymiserade bilder förekommer lika mycket nu som 1985, men tekniken är märkbart mer avancerad. Rullande remsor med webb-puffar och pixlade ansikten istället för tecknade bilder från en rättssal.

Alla går mot mitten

– Lars Weiss

Lars Weiss ser en likriktning av TV-nyheterna.

Bild: Mari Tveitan

TEMPOT HAR ÖKAT hos nyhetsprogrammen sedan TV4Nyheter kom med på banan med snabba klipp.

Med undantag för Aktuellt, som med sin fördjupande karaktär i år igen har börjat med längre inslag, är inslagen kortare och bildklippen fler per minut.

– Jag tror att vi föreställer oss en viss otålighet hos tittarna, säger Johanna Lilius, sändningsredaktör på Rapport. Plus att jag tror att det beror på att informationsflödet ju har blivit så gigantiskt och utvecklingen av tekniken underlättar för det inkommande materialet.

KENT ASP SKRIVER i *Kommersialiserade TV-nyheter på gott och ont* om en kommersialiserad nyhetsrapportering. De formmässiga särdrag som präglar den är enligt Asp snuttifiering och personifiering.

Snuttifieringen innebär att nyheterna presenteras i ett högt tempo. Det visar även vår undersökning.

Personifieringen handlar om att nyheterna presenteras på ett personligt sätt, något som TV4 satsade mycket på i början. Och något som alla redaktionerna strävar efter igen, bland annat genom användandet av ståuppor.

– Vi vill bli mer personliga, mer synliga, säger Margaretha Eriksson på TV4Nyheter.

DET BILDMÄSSIGA betyder mycket för tv-mediet. Dramatiska bilder har alltid använts, allra oftast i inslag om krig och konflikter utomlands. När redaktörerna lägger upp sändningen talas det mycket om bilderna och formen. "Hur blev bilderna i inslaget? Var passar det formmässigt i sändningen?" är frågor redaktörerna Johanna Lilius på Rapport och Kristina Thulin på TV4Nyhetererna ställer sig.

Det som blir nyheter hänger ihop med mediets format. När det gäller händelserna med lägre nyhetsvärde kan ett bra bildmaterial avgöra om det blir en nyhet eller inte.

– Bildmaterialet är jätteviktigt. Har man två likvärdiga nyheter och måste välja väljer man själv-

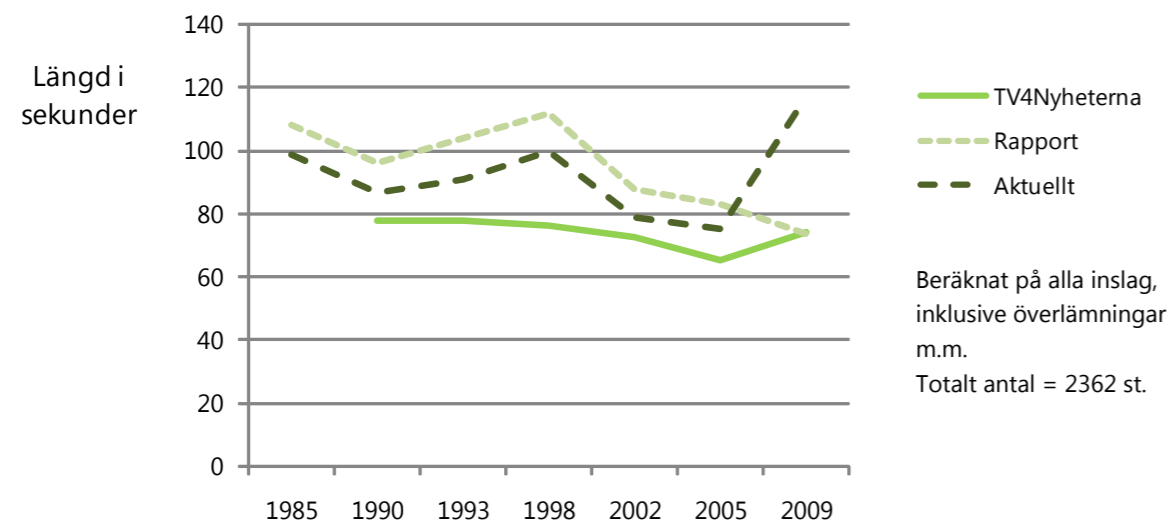
klart den som man har bilder till, säger Jonas Björck som är reporter på TV4Nyhetererna.

DET HAR FUNNITS förändringar över tid, men mellan programmen har likriktningen tagit över. Aktuellt är mest annorlunda till formen med sina stående nyhetsankare och fördjupande inslag. Annars följer kanalerna varandra åt.

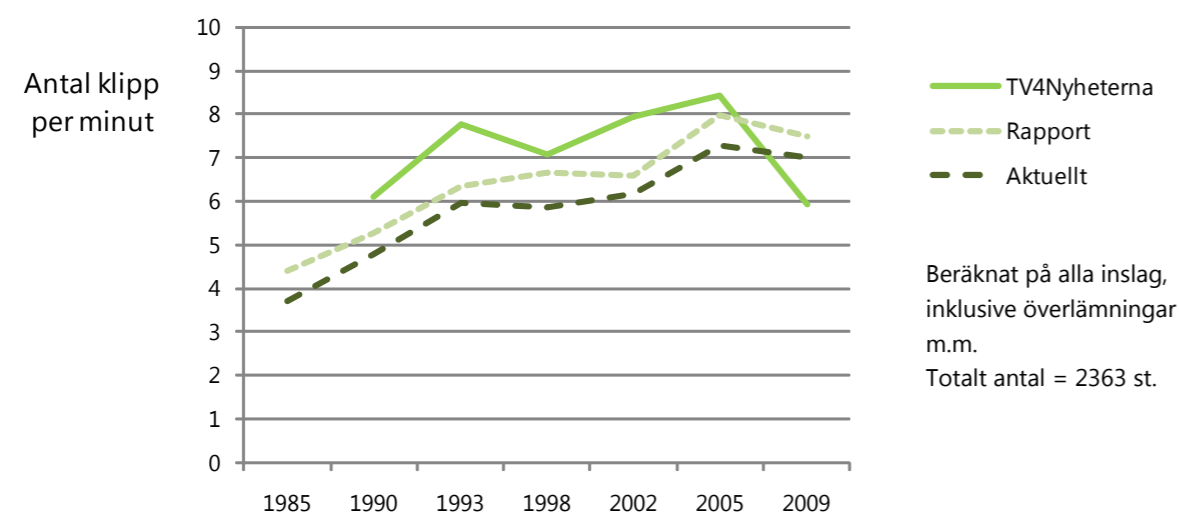
– Aktuellt och Rapport förändrade sig lite grann när de såg vad vi [TV4] gjorde och vi drogs mera tillbaka mot det mer konventionella så idag är det ingen större skillnad längre, säger Lars Weiss.

MARI TVEITAN

Medellängd på inslagen 1985-2009

Klipp per minut 1985-2009

En skojfrisk von oben?

Skämt och tutor eller ett enkelt "god afton" utan utsvävningar – tilltalet i studion skilde under 90-talet de olika nyhetsprogrammen åt. De senaste åren har Aktuellt, Rapport och TV4Nyheterna börjat närma sig varandra.

Idag vill alla bli mer folkliga. Hur gick det till?

TV4:s inmarsch i nyhetsvärlden 1990 introducerade ett i sammanhanget nytt tilltal i studion. De log, skämtade, spexade – och struntade till och med i

Bengt Magnusson har haft stor påverkan på tilltalet i TV4Nyheterna ända sedan starten.

Bild: Mari Tveitan

att säga "god afton". Det var nyhetschefen Janne Andersson som introducerade det sistnämnda eftersom han tyckte att det andra var gammalmodigt. Men reaktionerna som kom var många och starka.

– Folk blev urförbannade, berättar Lars Weiss som var med och startade upp nyhetsverksamheten på TV4. Så det fick vi lägga av med, det finns ju ingen anledning att reta upp folk. Det fanns mycket sänt där när man var så rebellisk att det nästan blev lite för rebelliskt, men det var kul.

DET ÄR INTE BARA avsaknaden av hälsningsfras som upprört – att starta nyhetssändningarna med ett "hej" är för många otänkbart även idag. Lennart Persson, nyhetsankare på Aktuellt, har väckt många reaktioner hos tittarna när han ibland öppnat sändningen med ett "hej".

– Då tycker en del att man inte är seriös. Nu säger jag fortfarande hej ibland, men jag tänker varje gång att nu är det någon där ute som blir förbannad.

– Och tilltalet hänger tätt samman med trovärdigheten, som Lennart Persson menar är "a och o" för ett nyhetsprogram.

– Man kan inte skoja till det, det skulle inte falla

i god jord. Litar inte tittarna på oss så har vi inte mycket att hämta.

I sin bok *Ankare för sändning eller publik?* skriver Johan Croneman att nyhetsankaret sedan länge förknippats med trovärdigheten. Tanket kom ursprungligen från USA men kom till Sverige på slutet av 90-talet, då man enligt Johan Croneman medvetet började rekrytera fler "tung" journalister.

OCH TROVÄRDIGHETEN är något som både SVT och TV4 betonar. Margaretha Eriksson, dagchef på TV4Nyheterna, vill inte tillbaka till den "lattjolajban-TV" som hon menar kunde förekomma i början. Hon vill istället få till ett ledigare tilltal som samtidigt behåller seriositeten.

Under det tidiga 90-talet kunde nyhetsankaret till exempel spilla ut vatten i studion, eller spexa till det med en tuta. Det gjorde man 1993 i samband med ett inslag om hockeylaget Mighty Ducks (tutan lät som en anka). Margaretha Eriksson tror inte att det skulle gå hem idag.

– Jag tror inte att folk är sugna på det. Men ett mer personligt tilltal tror jag absolut att man kan ha.

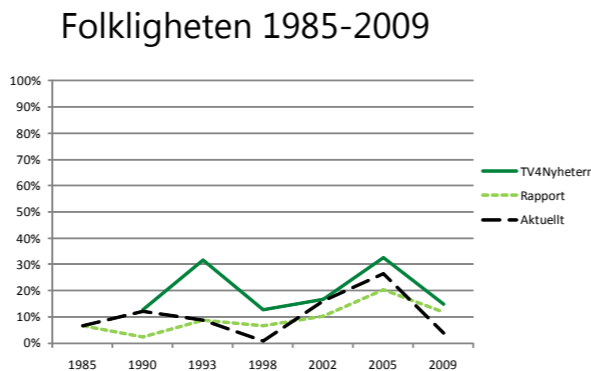
Att skapa en närhet till tittarna var redan från början en central del i TV4Nyheternas arbete. Lars Weiss formulerade i början av 90-talet en linje för programledariet, som skulle vara "engagerat framåtlutat".

– Vi ville att nyhetsankaret skulle leva mot publiken, inte vara någon myndighetsperson som läser upp kommunikén för dagen. Och Bengan, han hade en fenomenal förmåga att göra det där.

"BENGAN", Bengt Magnusson, var liksom Lars Weiss med från TV4:s start och jobbade mycket med just tilltalet. I början fanns en väldigt fri agenda, något som ibland "bara blev fel".

– Det fanns fler infall i början. Det är synd att vi inte har lyckats behålla dem bra, för det fanns en del bra infall också.

TV4Nyheterna har varit mest folkliga under alla

Andelen inslag (av totalt 2636 st) där nyhetsankaret har en folklig framtoning genom tilltal eller mimik.

undersökta år, och skillnaderna mot Rapport och Aktuellt har varit upp till 20 procentenheten. Sammantaget har folkligheten i de tre nyhetsprogrammen gått upp och ner men totalt sett ökat under 90-talet.

Nike Nylander, nyhetsankare på Rapport, berättar om vad hur SVT:s så kallade tilltalsprojekt påverkar beteendet i studion.

– Vi har försökt att inte prata så teoretiskt, över huvudet på folk. Att bli så begripliga som möjligt. Man vill vara både levande, direkt och tydlig. Det är målet.

Karin Moberger som är reporter på Aktuellt tror också att tilltalet är viktigt, inte minst idag när det visas så många underhållningsprogram på TV och "folk är vana vid att det ska vara enkelt".

– Ta det här bara för mig nu, men jag tror att nyheter har varit väldigt sådär von oben förut. Om man ska få folk att fortsätta titta på nyheter och intressera sig för samhällsutvecklingen så måste man bjuda in tittarna mycket mer.

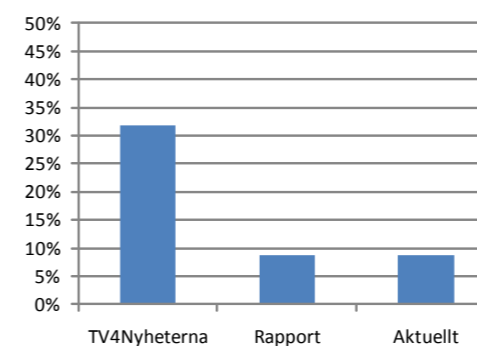
FOLKIGHETEN HADE sin topp 2005 och har kraftigt minskat sedan dess, vilket delvis beror på att Peppe Eng dök upp extra ofta med sportnyheter vid den undersökta perioden för några år sedan.

För just sporten presenteras ofta med en lätt och munter ton. Men det som överlägset oftast lockar fram ett folkligt tilltal är vädret. Det förekommer många skojfriska överlämningar både på TV4 och SVT kring sol, vind och regn. Men Bengt Magnusson tycker inte att den folkliga tonen behöver vara bunden till några särskilda ämnen.

– Det finns en allmän devis om att vi försöker presentera nyheterna med glimten i ögat. Det är klart att det är många nyheter som man inte kan sitta och garva till, men jag skulle vilja säga att det ganska ofta går att höja ett ögonbryn, släppa fram ett leende.

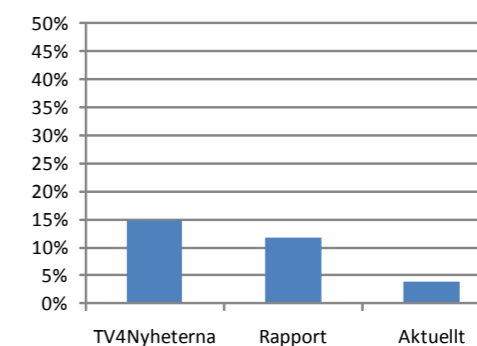
ADRIANNA PAVLICA

Folkligheten 1993

Andelen inslag (av det totala antalet från 1993) där nyhetsankaret har en folklig framtoning genom tilltal/mimik.

Folkligheten 2009

Andelen inslag (av det totala antalet från 2009) där nyhetsankaret har en folklig framtoning genom tilltal/mimik.

Nike Nylander på Rapport och Lennart Persson på Aktuellt skriver påor till sändningarna. Ibland blir det så stressigt att det inte riktigt hinns med att jobba med tilltalet.

Bilder: Mari Tveitan

Journalister blir experter

Journalisterna blir mer synliga. Allt oftare intervjuar journalister andra journalister i studiointervjuer. Anledningarna är olika. Rapport får inte intervju andra. Aktuellt och TV4Nyheter ser journalister i studion som ett alternativ till ett förinspelat inslag.

– Det är ett sätt att variera formen, säger Michael Kucera, redaktör på Aktuellt.

När det gäller studiointervjuer finns det för omväxlings skull en del skillnader. Aktuellt är de som har övervägande flest externa gäster. TV4Nyheter har nästan alltid intervjuat journalister i studion och Rapport har de senaste åren bara haft journalister som gäster.

För Rapport är anledningen enkel och tydlig.

– Vi får inte, säger Johanna Lilius, sändningsredaktör på Rapport. Vi får inte ha andra än egna medarbetare. Det ligger i vårt uppdrag.

När man i början av 2000-talet delade upp uppdraget mellan Rapport och Aktuellt blev program-

men för lika om Rapport fick välja vilka de ville som gäster.

– Det tycker vi är jättetråkigt, men vi har funnit oss i det.

Aktuellt vill ha minst en extern gäst i studion varje dag och det är något det jobbas mycket med under dagen.

– Studiointervjuerna är en form som skiljer oss från de andra nyhetsprogrammen. Det är ett sätt att vara annorlunda, ett sätt att fördjupa, ett sätt att låta tittarna möta viktiga personer lite närmare, säger Michael Kucera, redaktör på Aktuellt.

Lennart Persson, nyhetsankare på Aktuellt, är den som under dagen jobbar med att få fram gästerna till studion. Något som inte alltid är helt lätt, speciellt när det gäller att få in kvinnor till studion.

– Kvinnor är ju tio gånger svårare än en man. De säger ofta "nej, jag vill inte vara med i direktsändning" och hänvisar till en mindre kompetent man. Och det är ju aldrig en man säger nej till att vara med i direktsändning, de bara rättar till slipsen och kommer.

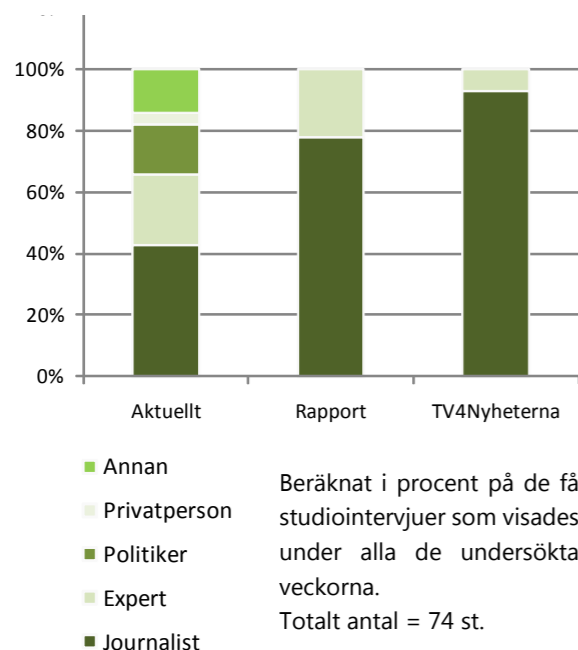
Vad spännande.

– Eller åt helvete kan man säga också!

Ja, att få in fler kvinnor i studion, precis som i inslagen, är något som diskuteras mycket.

– Det blir ofta bättre studiosamtal om man har en kvinna, om man generaliserar, säger Michael Kucera. Det är en fara med den här typen av program att studion snabbt känns gubbig.

Studiogäster 1985-2009

Johanna Lilius, sändningsredaktör på Rapport tycker det är tråkigt att Rapport inte får ha externa gäster i studion.

Bild: Mari Tveitan

Att Aktuellt har den största bredden i fråga om studiointervjuer visas tydligt i vår undersökning. Men den visar ändå att journalister i allt större utsträckning får stor plats som gäster.

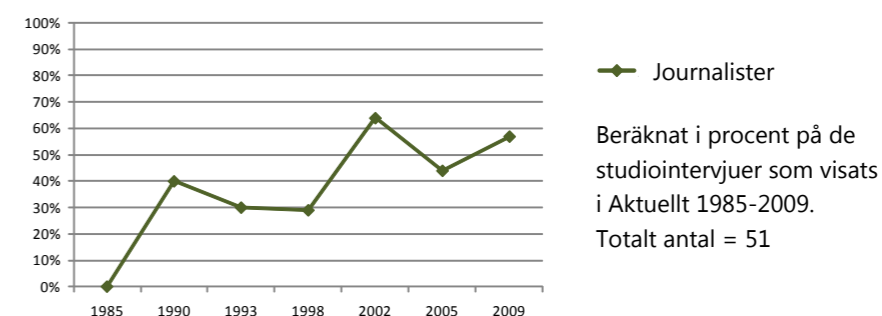
– Det är ett verktyg i verktygslådan, säger Michael Kucera. Man kan antingen göra ett inslag eller så kan man sätta reportern i studion och fråga ut henne. Det kan vara ett formmässigt bättre sätt.

På TV4Nyheter ser man journalister som experter och kommentatorer i studion.

– Vi har ju mycket kompetens i huset och istället för att få in en extern expert som säger ungefär samma sak som vår reporter kan säga använder vi oss av den, säger Margaretha Eriksson, dagchef på TV4Nyheter. Det känns som man ger tittaren lite mer av det vår redaktion står för. Och sen hoppas vi ju på att vi journalister har en förmåga att förklara saker på ett bra sätt.

MARI TVEITAN

Ökningen av journalister i studiointervjuer hos Aktuellt

Ståuppan

har gjort comeback

Den är hyllad och motiverad men också ifrågasatt och mött av en stark motvilja. Den är en strategi, en trend och en önskan att komma närmare tittaren.

Ståuppan har blivit ett nytt sätt att berätta.

I TV-nyheterna 2009 avlöser ståupparna varandra. Bild: Mari Tveitan/Rapport och TV4

Fyrtionio. Så många ståuppor får man se i Aktuellt, Rapport och TV4Nyheterna under en vanlig vecka hösten 2009. Det innebär att sammanlagt 30 procent av alla inslag har en ståuppa.

Med undantag för TV4Nyheterna 1993 har användandet av ståuppor minskat, från omkring 22 procent 1985 till omkring 10 procent på bara några år. Under början av 2000-talet gick siffran ner ytterligare till omkring 5 procent, och där har det rört sig – fram till nu.

– Om jag ska spekulera kring någon konkret orsak så tror jag att det är att vi pratat mycket om hur vi berättar våra historier. Ett sätt att få med sig tittarna är att man själv står som avsändare, säger Michael Kucera som är redaktör på Aktuellt.

REPORTERN MALIN NÄFVER betonar att det inte alltid "funkar" eller är motiverat att ha en ståuppa.

– Det är svårt att säga var gränsen går, det beror

på vad det är för nyhet och sammanhang. Ståuppan ger ju en känsla av att man är där, på plats, men man kan inte göra en ståuppa bara för sakens skull.

JOHANNA LILIUS, sändningsredaktör på Rapport, ser framför allt SVT:s så kallade tilltalsprojekt som en anledning till det ökade antalet ståuppor. Hon menar att det senaste årets arbete med projektet leder till att man "tänker lite friare" kring bland annat ståuppor.

– Har man en bra ståuppa lyfter det hela inslaget.

Det är framför allt TV4Nyheterna som har drivit på den skenande statistiken – i år ligger siffrorna på över 40 procent. Det är dubbelt så mycket som TV4:s toppnotering 1993 och SVT:s högsta statistik från 1985.

Enligt Margaretha Eriksson, dagchef på TV4Nyheterna, är ståuppan en medveten strategi och ett sätt att visa "en tydligare profil" än tidigare.

– Vi vill bli mer personliga, mer synliga, sätta mer avtryck.

Margaretha Eriksson, dagchef TV4Nyheterna

– Vi vill bli mer personliga, mer synliga, sätta mer avtryck.

TV4Nyheternas profileringsarbete har inte pågått aktivt i mer än några månader. Det finns sedan höstens start en uttalad policy där man uppmantrar alla reportrar att göra ståuppor, men det är inget tvång.

– Vill man göra en ståuppa så ser vi positivt på det, och vi pratar också om hur vi ska göra ståupparna. Sen finns det ju vissa som alltid har gjort ståuppor väldigt mycket, som tycker att det är trevligt.

JONAS BJÖRCK ÄR inte en av dem. Han är utrikesreporter på TV4Nyheterna och upplever det hela som "skitjobbigt".

– Jag tycker att det är åt helvete.

Han tycker att reportrarna är ointressanta i sammahang och ställer sig skeptisk till ståuppor på hemmaplan.

– För mig är ståuppans funktion att vi visar att

vi är på plats. Är man utanför landets gränser så ska man visa tittarna det, då finns det en poäng i att göra en ståuppa. Men inte här hemma.

Samtidigt tror Jonas Björck att en del av förklaringen till ståuppans uppsving ligger i att den nya formen av medier bygger mycket på just personifiering.

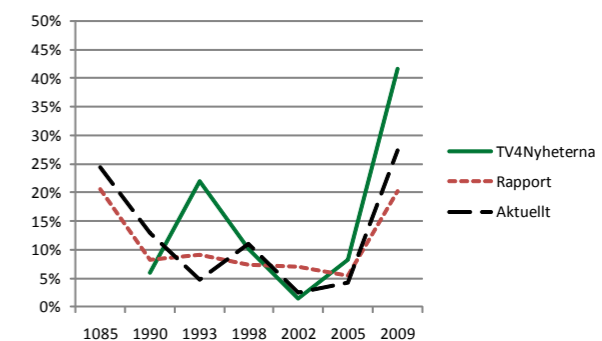
I BOKEN *Medievärlden 2020* menar Gunnar Nygren och Börje Alström att "en ökad efterfrågan på individuella stjärnor inom det journalistiska kollektivet har blivit medieföretagens redskap att möta konkurrensen om publikens intresse".

Samir Abu Eid, reporter på Rapport, är inne på samma spår och ser ståuppan som en del av en internationell trend.

– Det handlar om att vara mer personlig, att hitta en annan typ av berättande.

ADRIANNA PAVLICA

Ståuppor i TV-nyheterna 1985-2009

Andelen inslag som har en ståuppa, beräknat på alla inslag där reporterns synlighet är möjlig.

– Jag tycker att det är åt helvete.

Jonas Björck, utrikesreporter TV4Nyheterna

Underdoggen återvänder - till Rapport

Underdogperspektivet har varit uttalat hos TV4Nyheterna från starten. Trots detta är det Rapport som står på den "lilla" människans sida på 2000-talet.

– Vi har börjat prata mer om vikten att ha med "vanliga människor", säger Anna Linnér på Rapport.

När TV4Nyheterna startade ville man vara annorlunda från SVT:s nyhetsprogram. Man ville visa den vanliga människans perspektiv och man hade ett underdogperspektiv, där den svage stod mot den starke. Detta startade även något hos SVT.

– TV4 skulle satsa väldigt mycket på den lilla människan, det var ju en stor väckarklocka. Sen upplever jag det som att så ser det ju inte ut idag. Vi berättar nyheten på samma sätt, säger Johanna Lilius på Rapport.

Likheten idag håller Margaretha Eriksson på TV4Nyheterna med om.

– SVT följde ju efter mycket när det gäller underdogperspektivet, så där är vi också egentligen väldigt lika idag.

EXAKT SÅ SER DET UT. Underdogperspektivet och överhuvudtaget fokus på vanliga människor ökade hos alla när TV4 kom in på marknaden. Och efter det har skillnaderna mellan programmen varit liten. I början av 2000-talet minskade alla program på underdogperspektivet för att i år ha börjat jobba med det igen. På senare tid är det Rapport som oftare har en fokus på den vanliga människan.

– Vi ser en skillnad i våra sändningar i och med att vi försöker ha med fler case, säger Anna Linnér. Vi håller på med ett projekt om vårt tilltal. Och genom det tänker vi just mycket på vem vi väljer att prata med och varför.

TV4Nyheternas vilja i början, att stå på den "lilla" människans sida syns tydligt hos Media Monitors undersökning och jämförelse med Rapport 1990 och 1993.

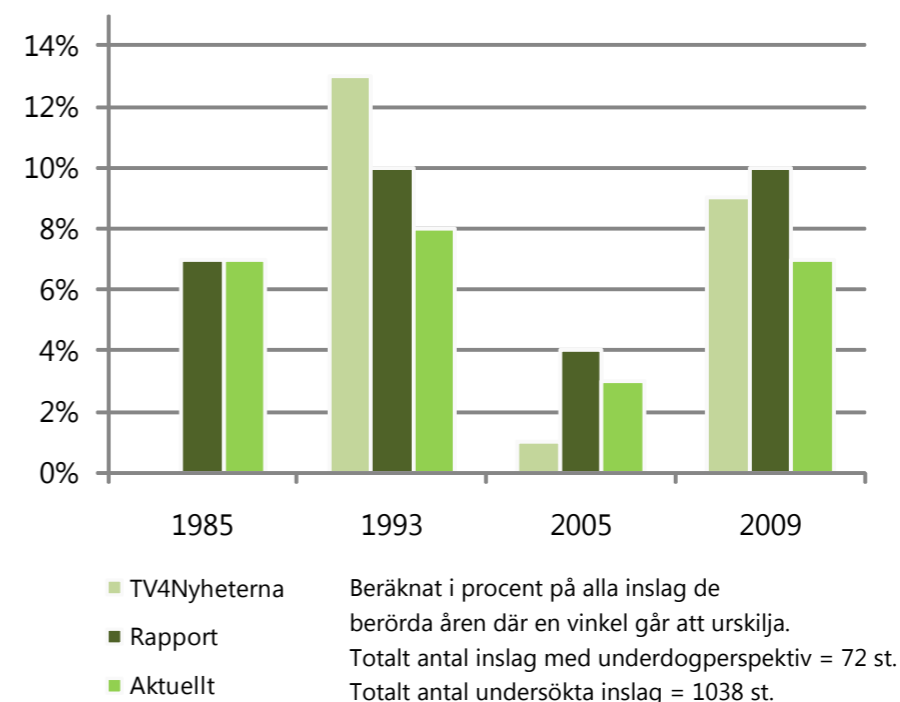
ATT TV4NYHETERNA inte ligger främst när det gäller att den vanliga människans perspektiv längre förklarar Margaretha Eriksson med trovärdighetsproblemen som uppstod för TV4.

– När TV4 startade ville man göra något som SVT inte gjorde. Det SVT gjort stod för trovärdighet. Och det TV4 gjorde stod för nåt helt annat. Det var ofta tittgodis och rolig TV och så. Problemet var då att trovärdigheten inte var helt hundra procentig. Det kom kritik mot det och man vände liksom handen om. Då skulle man istället göra likadant som SVT. Och sen har väl pendeln slått tillbaka lite igen, upplever jag det som.

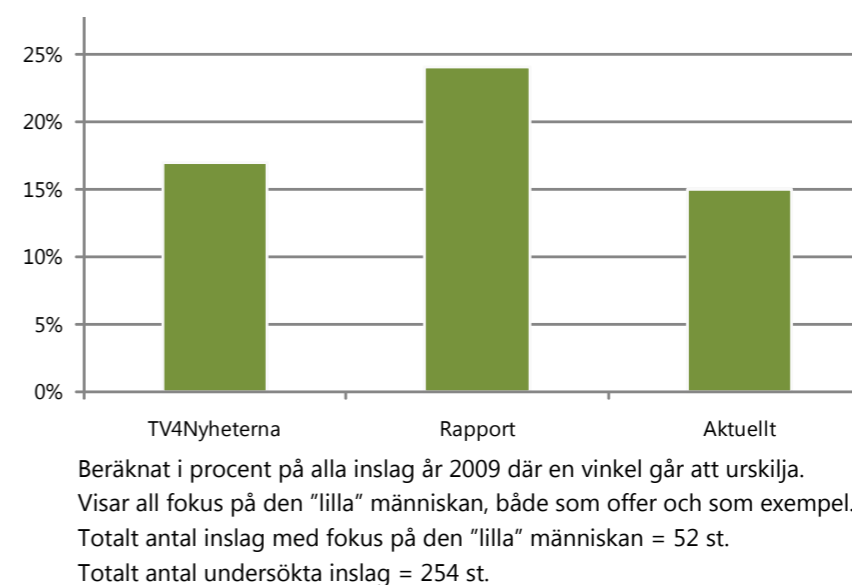
I år vill alla tre programmen bli mer personliga igen och visa fler nyheter om den vanliga människan. TV4Nyheterna försöker återgå lite till sitt ursprungliga underdogperspektiv.

– Vi jobbar med det mycket nu. Inte som det var från början, dit vill vi inte igen, men vi vill tillbaka dit där vi berör lite mer och har lite fler case, säger Margaretha Eriksson.

Underdogperspektiv 1985-2009

Fokus på den vanliga människan år 2009

Journalisten

– vem är hon?

Att valen av nyheter blir så pass lika har också att göra med att journalisterna är lika. Bild Mari Tveitan

De dricker mer alkohol än resten av svenska folket, men påtar mindre i trädgården.

Journalisterna vill gärna införa republik och gillar miljöpartiet och biobesök i större utsträckning än resten av befolkningen.

Journalistkåren är inte representativ för svenska folket sett till varken bakgrund, åsikter eller livsstil. Ändå tycker nio av tio journalister att det är viktigt att kåren avspeglar befolkningen.

Hälften av journalistkåren är kvinnor – så långt är tanken på grupprepresentation uppfylld. Men det är också allt.

I boken *Den svenska journalistkåren* skriver Monika Djerf-Pierre att de flesta journalister kommer från en medelklass eller akademikerfamilj. Andelen personer som kommer från arbetarfamilj är bara en tredjedel, vilket är hälften så mycket som hos allmänheten.

OCH DEN ETNISKA spridningen är liten, bara sju procent av journalisterna uppgav år 2005 att de har en annan bakgrund än svensk. Den siffran är betydligt högre i samhället i stort.

Margaretha Eriksson, dagchef på TV4Nyheterna, är väl medveten om journalisternas ganska homogena bakgrund.

– Vi representerar nån slags medelklass och ser på saker på lite samma sätt. Det är ju klart att det finns en problematik i det.

Hon blir inte särskilt förvånad över att vår studie visar på stora likheter i nyhetsvärderingen mellan programmen, och ser journalistkårens sammansättning som en av orsakerna.

– Att det blir så likt tror jag beror dels på att formaten är lika, men också att vi på något sätt är skolade i samma skola allihop.

DET ÄR OCKSÅ stora delar av journalistkåren som spenderar sin fritid på likartade sätt. Och även på den punkten skiljer sig journalisternas vanor från allmänhetens. Bengt Johansson skriver i *Den svenska journalistkåren* att journalister är en väldigt aktiv grupp som gör mer än befolkningen av de flesta fritidsaktiviteter. Journalisterna har en "socialt aktiv livsstil" och går oftare än andra på bio, pubar och restauranger samt umgås med vänner i större utsträckning än befolkningen i stort.

Vad finns det för bilder av verkligheten som filtreras bort, gång på gång?

KOMMENTAR

Ibland undrar jag vad det är vi alla missar. För någonstans i det enorma nyhetsflödet måste det finnas händelser som faller mellan stolarna på journalister som letar fram och ser nyheter med samma sorters glasögon

Att journalister är en så pass homogen grupp som den är oroar mig. Visst är vi alla unika, men i många fall på ett ganska likartat sätt. Jag saknar fler åsikter och livsstilar som sticker ut, människor som tänker i helt andra banor eller riktningar. Journalistik handlar mycket om att ständigt hitta nya idéer, perspektiv och infallsvinklar. Och det är där jag tror att mångfalden tar stryk.

Journalister är gatekeepers, portar som bestämmer vilka nyheter som ska passera. Och jag kan inte låta bli att ibland undra över allt som stängs ute, det som avfärdas med en skrämmande självklarhet och därför kanske inte ens tas upp för diskussion. Vad finns det för bilder av verkligheten som filtreras bort, gång på gång?

Kanske går journalistkårens sammansättning inte att förändra, kanske är dess homogenitet oundviklig precis som i många andra yrkesgrupper. Men det ställer i så fall ännu högre krav på journalisterna och vår förmåga – och framför allt vår vilja – att tänka utanför ramarna.

Så kanske ska man ta av sig glasögonen ibland, famla lite i blindo och se vad man hittar.

ADRIANNA PAVLICA

Däremot står inte trädgårdsarbete och mekande med exempelvis bilar högt i kurs. Och att be till Gud verkar ingen journalist göra enligt genomförda undersökningar.

KENT ASP HAR i samma bok kommit fram till att journalister står mer till vänster än befolkningen, men att journalistkåren blivit "mer grön än röd". Han poängterar dock att de ideologiska skillnaderna är ganska stora mellan olika journalister, sett till bland annat generationstillhörighet, arbetsplats och bevakningsområde.

Åsiktsklyftan har genom åren växt mellan journalisterna och allmänheten. Kent Asp uppger att skillnaderna är stora, exempelvis vill hälften av alla journalister införa republik (knappt 20 procent av allmänheten) och 10 procent av journalistkåren ställer sig positiv till att ta emot färre flyktingar (50 procent av befolkningen).

Skillnaderna mellan journalistkåren och befolkningen är ganska stora, men betydligt mindre journalisterna emellan.

ADRIANNA PAVLICA

Undersökningarna

Den svenska journalistkåren,

Kent Asp m fl (2007).

En bok med 21 samlade texter om journalistkåren, grundade på fem frågeundersökningar mellan 1989 och 2005. Undersökningarna har skickats ut i samarbete med Svenska Journalistförbundet, som stått för urvalsdragningen. Jämförelserna med befolkningen baseras på SOM-undersökningar och uppgifter från Statistiska Centralbyrån.

KOMMENTAR

Rapport och Aktuellt har strukit ett streck över konkurrensen och blivit sambo.

De sitter kring samma bord, intar koffein i samma kök och delar till och med studio. Rapport och Aktuellt har strukit ett streck över konkurrensen och blivit sambo.

Fast kanske inte riktigt, ändå. Visserligen finns inte längre några hemligheter gällande respektive nyhetsprogramms körschema och innehåll, och varje morgon hålls ett kort möte med samtliga medlemmar på redaktionerna. Men samarbetet verkar starkt begränsat och dialogen inte alltför flitig.

Och jag kan inte låta bli att dra en suck av lättnad. För det där med centraliseringsprocesser gör mig nervös, lämnar en känsla av oro i maggropen. Mångfald skapas bäst genom konkurrenssituationer som tvingar människor att vara kreativa, tänka ett steg längre och utforska nya möjligheter och infallsvinklar. Det är helt klart svårare att göra allt det där om man sitter alltför nära varandra och blir bekväm i att gemensamt kunna skicka ut en reporter istället för var sin.

SVT:s tidigare vd Christina Jutterström förespråkar i sin bok *Fri television?* en sammanslagning av både SVT och SR till en enda stor nyhetsorganisation. Till skillnad från Jutterström ser jag förslaget som en förlängning av den redan nu rådande problematiken kring nyhetsverksamheten: likriktningen är ibland stor, mångfalden alltför liten.

Jag inser det ekonomiskt orimliga i att ha två helt separata och åtskilda redaktioner på SVT, men jag vill tro att kraven på ekonomisk överlevnad är – eller kan vara – förenliga med strävan efter mångfald. Att samordna resurser för att exempelvis ha råd med en tillfredsställande utrikesbevakning är bra, att snacka ihop sig alltför mycket skulle med tiden innebära en drastiskt ökad likriktning.

Rapport och Aktuellt har idag var sin tydlig profil och linje. De lever under samma tak, men var och en kör sitt eget race. Det är bra, men kanske skulle båda sidor låta lite gamla konkurrenskänslor blossa upp och ge sig tusan på att lägga in en extra växel, vara lite old school och köra ikapp. Ha ett samarbete vid behov, men däremellan en gnutta "stimulerande tävlan".

Det är så det borde vara.

DISKUSSION

Likriktat är det. Det är bara att erkänna. Likadana nyheter visas, och numera i samma form. Frågan är då om det är ett problem? "Det är så det ska vara" fick vi höra på SVT. Och vi kan förstå den responsen. Slår man på TV:n vill man få reda på vad som har hänt under dagen, vare sig man hinner hem till TV4Nyheterna, Rapport eller Aktuellt. Men samtidigt händer det ju så mycket mer i världen som vi aldrig får reda på, just på grund av att alla kanalerna väljer bort i stort sett samma saker.

Varför ska vi ha så mycket att välja på om alla ändå bara säger samma sak? Nyhetsutbudet har ökat – i kvantitet. Vi får däremot inte mer att välja mellan och vi vill påstå att mångfalden inte har blivit större.

Däri ligger det egentliga problemet. Mångfald diskuteras ständigt på redaktionerna får vi veta när vi hälsar på hos SVT och TV4. Kvinnor och invandrare måste få mer plats, man vill visa fler nyheter från Afrika och Sydamerika och hitta mer positivt i världen. Men det händer ju inget.

Formmässigt har programmen också närmast sig varandra. TV4 försökte vara annorlunda men blev i slutändan traditionella ändå. Och det är ju svårt att vara unik. Nyhetspubliken är krävande och rädd för det annorlunda, människor som vi är. TV4 fick skit för att inte vara trovärdiga när de försökte, så det traditionella är kanske det vi tittare vill ha.

Idag vill alla tre programmen ha ett mer folkligt tilltal. Det drastiskt ökade användandet av ståuppor är en del i det, och liksom redaktionsmedlemmarna själva är vi kluvna. Att sträva efter att komma närmare tittaren är bra, men finns det inte en risk att reportern till slut blir viktigare än storyn?

I slutändan har TV-nyheterna ett stort ansvar genom det stora förtroende tittarna har för dem och genom den genomslagskraft televisionen har. Då får man ta det ansvaret också. Kämpa för att erbjuda ett större nyhetsutbud, inte bara till mängden timmar utan också till innehåll och form.

För att våga vara annorlunda och bryta invanda mönster när det finns skäl till det – det är god journalistik.

Varför ska vi ha så mycket att välja på om alla ändå bara säger samma sak?

DET ÄR SÅ DET ÄR

Vi hade en hypotes om att nyhetsvärderingen i svenska TV-nyheter är likriktad. För att se hur det egentligen ligger till gjorde vi en studie av 2363 inslag från 1985 till idag. Vad finns det för skillnader mellan mellan Aktuellt, Rapport och TV4Nyheter? Och har det skett några förändringar över tid?

Siffrorna vi fick fram talar sitt tydliga språk.

Innehållsmässigt är nyhetsvärderingen mellan TV4Nyheter, Rapport och Aktuellt lik. "Det är så det ska vara" tycker vissa, andra problematiserar och menar att det finns mer att visa i världen.

Politik och ekonomi dominerar nyhetsflödet, följt av brott, krig och konflikter. Och så ser det även ut över tid. TV4Nyheter har försökt sig på lite lättare ämnen, exempelvis nöje, men i slutändan är det de traditionella ämnena som syns även där.

De medelålders svenska männen syns fortfarande mest i TV. Det är en fråga som är under ständig diskussion, men förändringen går långsamt.

Sverige och Europa dominerar TV-nyheternas karta medan kontinenter som Afrika, Sydamerika och Oceanien inte får stor plats.

De flesta nyheter är negativa. Redaktionerna är inte förvånade över detta och även om det diskuteras ses det inte som ett stort problem.

Formmässigt försökte TV4Nyheter vara annorlunda i början, speciellt gällande ett personligt tilltal vilket satte press på SVT. I slutändan har dock programmen närmat sig varandra och idag är skillnaden inte stor, "alla går mot mitten". Aktuellt är nu det program som skiljer sig mest åt genom sin fördjupande form.

Tempot har ökat, och ståuppor har blivit vanligare år 2009 liksom puffar till andra program och internet. Inslagsformer som liveintervjuer, voxpop och studiointervjuer blir vanligare och i studion är det allt oftare journalisterna själva som får rollen som experter.

TV4 startade med viljan att vara personliga. Denna vilja har nu återkommit, och spridit sig till alla redaktioner genom att de vill profilera sina reportrar och ha ett mer personligt tilltal. Hos TV4 är personifieringen starkast, bland annat genom den otroliga ökningen av ståuppor. Trenden syns dock hos alla tre program.

Våra resultat har gott stöd i och skiljer sig inte särskilt mycket från tidigare undersökningar och studier, exempelvis Anna Maria Jönssons avhandling *Samma nyheter eller likadana?* och Media Monitors publikationer.

Vi hade en hypotes om att likriktningen är stor i svenska TV-nyheter. Att lite har förändrats de senaste 20 åren, att Aktuellt, Rapport och TV4Nyheter inte skiljer sig särskilt mycket från varandra.

Och det är så det är.

Arbetsrapport

ADRIANNA PAVLICA
MARI TVEITAN

Abstract

Title: ”Det är så det ska vara” – eller?
(”That’s how it should be” – or is it?)

Authors: Adrianna Pavlica and Mari Tveitan

Third semester, autumn 2009
Journalist Program
JMG, University of Gothenburg

The Swedish society place a great deal of faith in television news. Important for the viewers then, is to know if they are taking part of a journalism that is faceted and that shows different perspectives. So we asked ourselves; are the range of news more narrow today?

We compared the news programmes TV4Nyheterna, Rapport and Aktuellt from the year 1985 to our time in the year 2009 to look at differences and similarities between the programmes and over time. We analyzed how the valuing of news looked like and how the news were presented by doing a content analyzes on over 130 programmes and 2363 parts of programmes.

We were also wondering how the journalists themselves look at news value, how they see the range of news today and what they think about it. So we went to visit SVT and TV4 to interview the editorial staff and reporters and to observe the workday.

There has been made a lot of previous research when it comes to news value and television news. One central book is *Spegla, granska, tolka* (2001) by Monica Djerf-Pierre and Lennart Weibull where they write about and discuss television in Sweden. We have used Johan Galtung and Mari Holmboe Ruges and Håkan Hvitfelts theories of news value as points of references. We have compared our results with earlier research like *Samma nyheter eller likadana?* (2004) by Anna Maria Jönsson and Media Monitors publications (1993).

We found that the valuing of news are very similar between the programmes and that it hasn’t changed very much over time. Some journalists think “That’s how it should be” and others think there are other things in the world worth showing.

Politics, economy, crime and conflicts dominate the news. The middle-aged men still gets the most space on the TV-screen. Sweden and Europe is larger on the news-map while continents like Africa and Australia does not get a lot of space, if any. And the news are negative. All of this are issues that are discussed but change is slow.

When it comes to how the news are presented there have been a bit more change, but the programmes are getting more and more similar. When TV4 started they tried to be different and a bit more personal which pressured SVT to change. In the end the similarities are many although there have been some change over time.

The pace in the programmes is faster. Formats like live interviews, interviews in the studio and voxpops are becoming more common. A personal touch is coming back through more stand ups and through journalists becoming experts in the studio.

In conclusion we see that even though the news range is larger if you see to quantity, it is not wider. We still get the same news, and it doesn’t matter which program we watch. The question we ask ourselves at the end is; why do we need so many news channels if everything is the same?

Innehåll

Basuppgifter	4
Frågeställningar	4
Definitioner	4
Metoder och urval	5
Den kvantitativa delen	5
Urval	5
Problem	6
Kodschemat	7
Deltagande observation och intervjuer	8
Arbetsgång och övrigt	9
Arbetsfördelning	10
Bilder	12
Målgrupp	12
Källor	13
Muntliga källor	13
Refererade	13
Ej refererade	14
Skriftliga källor	14
Refererade	14
Ej refererade	15
Bilaga: Kodschema med definitioner	16

Basuppgifter

”Det är så det ska vara” – eller? En jämförelse mellan Rapport, Aktuellt och TV4Nyheterna
Adrianna Pavlica och Mari Tveitan
JMG, Göteborgs Universitet
Journalistprogrammet termin 3
Handledare: Marina Ghersetti

Frågeställningar

Hur ser nyhetsvärderingen ut i Rapport, Aktuellt och TV4Nyheterna?

Vilka nyheter väljs ut?
Hur presenteras de?

Vad finns det för likheter/skillnader mellan de olika nyhetsprogrammen över tid?
Vad finns det för likheter/skillnader inom nyhetsprogrammen över tid?

Vad tycker journalisterna om nyhetsutbudet idag?

Definitioner

För att se definitioner av ett inslag, sensationella nyheter, elitpersoner och annat som vi använt oss av i arbetet, se kodschemat som finns som bilaga längst bak i arbetsrapporten.

Ett ord som är centralt i såväl själva studien som magasinet är *mångfald*. Mångfald är något som vi tycker är positivt och anser bidrar till god journalistik. Anna Maria Jönsson diskuterar och definierar begreppet mångfald i sin avhandling. Följande delar beskriver bäst vår definition:

”Enligt ordböckerna innebär mångfald huvudsakligen två saker. Å ena sidan en mängd av någonting och då oftast en stor mängd och å andra sidan att det finns en variation inom denna mängd objekt. Enligt Svenska Akademiens ordbok (SAOB) står mångfald huvudsakligen för något som är växlande och varierande.”

”Mångfald innebär sammanfattningsvis en mängd saker av olika karaktär. Det räcker alltså inte med att det finns många objekt eller företeelser, dessa måste också variera sinsemellan.”

”Mångfald definieras här sammanfattningsvis som: en mängd objekt där objekten är olika eller av olika karaktär.”

”Ofta utgår mångfaldsprincipen från en tanke om att medierna ska spegla och tillgodose olika intressen i det pluralistiska samhället.”

Som motsats till mångfald använder vi begreppet *likriktning*. Den av Anna Maria Jönssons beskrivningar som bäst beskriver vår definition är:

”Likriktning är en term som kan sägas vara en av mångfaldsbegreppets negativa motsvarigheter i fråga om medieinnehåll.”

Metod och urval

Den kvantitativa delen

Urval

Vår kvantitativa metod och del av arbetet var den vi började med och fokuserade på. Den utgör den centrala delen av arbetet varför den också fick ta mest tid.

Vi valde att titta på Rapport, Aktuellt och TV4Nyheterna eftersom det är de tre nyhetsprogrammen som finns och når ut till väldigt många personer.

En jämförelse mellan TV4 och SVT är intressant eftersom TV4 är kommersiellt och dessutom kom in långt senare, och mycket tidigare forskning har fokuserat på den konkurrenssituation som plötsligt uppstod.

Vi tyckte dock att det också fanns ett stort värde i att jämföra även Rapport och Aktuellt, eftersom SVT har genomgått stora förändringar under 2000-talet. Kanalprofileringen och de organisatoriska förändringarna är viktiga att fånga in eftersom vi trodde att de kunde vara av betydelse för nyhetsvärderingen.

De sju år vi valde att undersöka är noga utvalda, vi ville fånga in så mycket som möjligt trots att vi ju självklart var tvungna att avgränsa oss.

1985: Då fanns bara SVT och för att få ett större perspektiv i undersökningen tog vi med ett år några år innan TV4:s start. Detta för att se hur sändningarna såg ut innan TV4Nyheterna kom och spåra eventuella skillnader.

1990: TV4 startade sina sändningar och vi ville fånga in dels hur TV4Nyheterna var precis i början och dels om det redan då går att se någon påverkan på Rapport och Aktuellt.

1993: Det här året ändrade TV4Nyheterna sin sändningstid så att det gick samtidigt som Rapport. Den hårdnade konkurrenssituationen var enligt oss viktig att granska just för att se hur respektive program handskades med den och om det påverkade nyhetsvärderingen. TV4Nyheterna etablerar sig nu också som en reell konkurrens till SVT eftersom kanalen fått rätten till marksända sändningar.

1998: Två år innan omorganisationen av SVT:s nyhetsverksamhet. Vi ville se hur det såg ut innan och efter förändringarna på SVT.

2002: Två år efter omorganisationen av SVT:s nyhetsverksamhet. Vi ville se vilken påverkan Rapport och Aktuells ökade samarbete hade på nyhetsvärderingen.

2005: Dels ville vi få jämnare tidsperioder mellan nedslagen, dels ville vi fånga upp mer av 2000-talet eftersom en tidigare forskning i första hand fokuserat på 90-talet.

2009: Det var självklart att titta på hur det ser ut idag. Det har ingen gjort tidigare, dessutom ger det oss en undersökningsperiod på nästan 25 år vilket är relevant om man vill kunna spåra förändringar över tid. Genom att titta på hur det ser ut i dagsläget ville vi också kunna se eventuella riktningar för den närmsta framtiden.

Vi har alltså undersökt en period på nästan 25 år och vi har en ganska jämn fördelning mellan de olika nedslagen vilket kändes viktigt för att på ett tillförlitligt sätt kunna se förändringar över tid.

Vi valde att varje år titta på vecka 40, det vill säga första veckan i oktober och vissa år de sista dagarna i september. Att vi valde en vecka på hösten grundar sig i att vi ville få med så fåska sändningar som möjligt från 2009 i vår undersökning. Att det blev just vecka 40 beror på att det är en vecka som under alla våra valda år är en ”normal” nyhetsvecka, det vill säga det var inget extremt stort som skedde då. Vi ville undvika väldigt stora nyhetsändelser som rubbar hela nyhetsvärderingen (i stil med t ex World Trade Center, mordet på Anna Lindh och liknande) eftersom det skulle ställa till problem i vår undersökning. Därför kollade vi först upp vad som hände under vecka 40 med hjälp av gamla tidningar på KTB.

Vi övervägde till en början att ha en syntetisk vecka, men en stor nackdel var att vi då inte skulle kunna fånga upp hur nyhetsflödet går en vanlig vecka med uppföljningar dag efter dag på samma nyhet och så vidare.

Eftersom en del av vårt beställda material blev väldigt försenat (se nedan) fick vi alldeles för sent veta att TV4Nyheternas sändningar från oktober 1990 inte finns i Kungliga Bibliotekets arkiv. Eftersom vi redan kodat stora delar av materialet var det för sent att ändra vecka. Det fanns inte heller tid att beställa en ny vecka även för Rapport och Aktuellt 1990. Vi beslöt oss för att 1990 koda SVT under vecka 40 som alla andra år, och TV4Nyheterna den första tillgängliga veckan som fanns vilket var sändningar från november 1990. Vi är medvetna om att det inte är idealiskt och medför en viss problematik, men lyckligtvis var även novemberveckan 1990 ”normal”. Vi bedömde därför att vi kunde använda även 1990 års kodning, inte i lika stor utsträckning i jämförelser mellan programmen det året utan snarare i jämförelsen över tid. Även om det inte är samma vecka så är det två vanliga veckor under hösten 1990 som säger en hel del om på vilket sätt nyheterna gjordes i respektive program under den tidsperioden.

Vi tycker att vårt urval är så pass bra och genomtänkt att det i allra högsta grad är generaliserbart.

Problem

De problem vi stötte på gällande materialet var av praktisk karaktär. Vi beställde det material vi behövde från Kungliga Biblioteket i god tid och blev lovade att det skulle ta max en vecka, något som gav oss en ganska god marginal. Materialet blev dock så försenat att vi inte kunde påbörja kodandet i tid. När vi väl fick materialet märkte vi att de hade glömt att skicka stora delar av det vi beställt, samt att delar av det de skickat var alldeles fel.

Kontakten med KB blev flitig och tidskrävande, samt väldigt påfrestande på flera plan eftersom det hotade vår tidsplan och faktiskt hela vårt arbete.

Till slut fick vi det mesta vi beställt, dock finns det ett bortfall som framför allt beror på defekta kassetter i KB:s arkiv (men också på KB själva):

TV4Nyheterna 11/11-1990
Aktuellt 6/10-1990
Aktuellt 7/10-1990
TV4Nyheterna 4/10-1993
TV4Nyheterna 30/9-2002
Rapport 30/9-2002

Ofullständiga sändningar:

TV4Nyheterna 2/10-2002: saknas ca 4 minuter i slutet

TV4Nyheterna 3/10-2002: saknas nästan en tredjedel av sändningen

Vi bedömde att bortfallet är så pass litet och utspritt att det inte påverkar tillförlitligheten i våra resultat. Detta eftersom vi har ett så stort och material.

Något som vi också haft i åtanke är att hanteringen av A-ekonomin i Aktuellt och Ekonominyheterna i TV4Nyheterna varierar genom åren. Vissa år är de en del av nyhetssändningen, där man i slutet går tillbaka till Aktuellt/TV4Nyheterna och säger hejdå. Andra år är det två separata program där Aktuellt/TV4Nyheterna säger hejdå och tydligt avslutas innan ekonomin påbörjas. Vi har kodat ekonomin när den varit en del av Aktuellt eller TV4Nyheterna och inte när den legat separat.

Detta påverkar statistiken över andelen ekonomirelaterade nyheter men vi resonerade som så att det ju ändå ger en bild av hur mycket utrymme ekonomin får – att den vissa år minskar eftersom lyfts ut i ett separat program säger ju också någonting. Det kan liknas vid SVT:s Kulturnyheter och att dess existens kan tänkas påverka mängden kulturnyheter i Rapport och Aktuellt.

Vi är också medvetna om att det alltid finns händelser som påverkar kodningen. Det som inträffar just den veckan vi tittat på kan påverka vissa variabler. Exempelvis visades det mycket om helikopterrånet 2009, mycket om Tysklands enande 1990 och överlag mycket om politik de åren det precis varit val. Eftersom materialet är så stort och eftersom vi har eftersträvat så ”normala” veckor som möjligt tycker vi dock att det inte är ett stort problem.

Kodschemat

Se bifogat kodschema med definitioner som bilaga längst bak i arbetsrapporten.

Vi valde att göra ett kodschema med många (52 st) variabler för att få en stor bredd och omfattning i vår studie. Tanken var att få en övergripande bild av likheter och skillnader mellan programmen samt likheter och förändringar över tid, för att sedan plocka ut och närmare syna de intressanta variablerna närmare.

Vi är över lag nöjda med vårt kodschema eftersom vi fångade in den önskade bredden i såväl nyheternas innehåll och presentation. Dessutom hade vi tydliga definitioner på variablerna vilket ledde till få tveksamheter under kodningens gång.

En del variabler visade sig vara mer intressanta än andra, vissa var mindre intressanta än vi trott och några insåg vi kanske saknades.

Den variabel som vi redan när vi skrev kodschemat trodde skulle bli problematisk var V16, sensationella nyheter. Vi lade ner stor möda på att definiera en ”sensationell nyhet”, något som vi i efterhand inser kanske stjalpte mer än hjälpte.

Vår definition var från början lik den definition som exempelvis Anna Maria Jönsson och Håkan Hvitfelt använde sig av, detta för att vi lätt ville kunna jämföra med den tidigare forskningen. Dock insåg vi snabbt under provkodningarna att den väldigt breda och öppna definitionen tolkades väldigt olika av oss vilket skulle göra våra resultat så gott som oanvändbara. Vi reviderade därför definitionen i flera steg under provkodningarnas gång tills vi båda var överrens om och säkra på vad som skulle räknas som en sensationell nyhet.

Problemet som detta förde med sig var att så gott som inga nyheter blev kodade som sensationella. Vår definition var för smal och hård och skilde sig i alldeles för stor utsträckning från andras definitioner – enligt både Anna Maria Jönsson och Hvitfelt var ju en övervägande del nyheter sensationella.

Mest intressant hade kanske varit att mäta graden av sensation istället för att bara ha

alternativen ”ja” eller ”nej”, men graderingen hade liksom vår ursprungliga definition varit för godtycklig vilket också hade lett till missvisande och icke trovärdiga resultat.

V9 Placering fungerade bra förutom att alternativet ”löp” och ”sistanyhet” ganska ofta krockade, det vill säga att sistanyheten också var med en löpet. Vi borde ha bestämt vilket som var överordnat det andra, eller lagt till ett alternativ där man fångade upp hur många sistanyheter som också var löpnyheter (i likhet med alternativen ”förstanyhet löp” och ”förstanyhet ej löp”).

V12 Geografi fungerade väl. Vi har dock troligen definierat Stockholmsnyheter annorlunda än tidigare forskning. Vi valde att kryssa för Stockholm endast när bara den staden var berörd. Om det handlade om politik och ekonomi valde vi att kalla det nationellt eftersom det påverkar hela landet, även om händelsen var i Stockholm.

Våra alternativ på V13 Ämne var överlag bra men vi kunde ha haft några ytterligare (alternativt ännu tydligare riktlinjer för vilka ämnen som skulle inkluderas i vilka). Exempel på ämnen som kunde ha haft en egen kategori är: integration, monarkin, dödsfall av kända personer, fritid/hobby.

V15 Vinkel, den ”lilla” människan som offer, hjälte och skurk. Det var en variabel som till viss del inte fungerade som vi tänkt oss, men som ändå blev väldigt intressant och användbar. Nu i efterhand inser vi att alternativen ”hjälte” och ”skurk” var onödiga och kanske inte helt rimliga. Variabeln hade fungerat väldigt väl även utan dessa två alternativ, som ändå inte användes. Vi använde den ”lilla” människan som offer för att titta på underdog-vinkeln.

V44, nyhetsankarens tilltal och mimik var en mycket bra och användbar variabel. Dock fångade den inte in graden av folklighet, något som visserligen hade varit önskvärt men svårt att få till.

I V51 hade vi även kunnat ha alternativet ”puff fram i samma sändning”.

I V52 jämförde vi de exakta ämnena i varje sändning mellan Aktuellt, Rapport och TV4Nyheterna. Resultaten var tydliga och intressanta och bekräftade bristen på mångfald. Tyvärr hade vi inte plats för att ta med resultaten från den här variabeln i magasinet.

Vi bestämde väldigt tidigt exakt vad som enligt vår definition är ett inslag (se kodschemat i bilagan). Vår definition fungerade väldigt bra.

Några variabler som vi kunde ha haft med och som lämpar sig bra för framtida forskning inom området:

Värderande speakertext, kritiska frågor, stillbilder, namnskyltar, om nyheten ingår i ett tema, nyhetsankarens dialekt och etnicitet, studiogästers ålder, kön och etnicitet, egna gräv, hur mycket förkunskaper som tas för givna och hur mycket som förklaras vad gäller kartor och nyhetens bakgrund och så vidare (till exempel om man förklarar att Rinkeby är en förort till Stockholm eller om man antar att alla känner till det).

Deltagande observation och intervjuer

Vi bestämde oss tidigt för att komplettera vår kvantitativa studie med deltagande observation och intervjuer. Det skulle sätta våra resultat i perspektiv på flera nivåer, dels på den enskilde journalistens nivå och dels på redaktionsnivå. Dessutom var vi övertygade om att det skulle vara värdefullt att få kommentarer på våra resultat, inte minst med tanke på magasinsformen som arbetet redovisas i.

Vi tog tidigt kontakt med redaktionerna men det tog lite tid innan vi fick kontakt med (och svar) från rätt person. SVT lämnade besked ganska snabbt, medan arbetet med att få kontakt med TV4 faktiskt tog flera veckor. Det tog orimligt mycket tid att ringa/maila runt. På TV4: s hemsida finns knappt några mailadresser utan formulär där man inte riktigt vet vem som är mottagare, och det där med telefonnummer visade sig vara en omöjlighet. Presstjänsten och växeln ville först inte ge ut nummer till medarbetare och lovade att vidarebefodra våra önskemål till rätt person, något som tog två veckor av många samtal till TV4.

Vi tycker att vi var väl förberedda och genomförde den deltagande observationen och intervjuerna på ett bra och givande sätt. Vi hade förberett ett antal frågor som vi försökte hinna med i mån av tid. Det föll sig väldigt naturligt vilka frågor man skulle prioritera när de olika intervjupersonerna hamnade i tidsbrist, och vi hade pratat igenom vilka frågor som var centrala och vilka som lämpade sig bäst för vilka personer på redaktionen.

Arbetsgång och övrigt

Vi gjorde redan första veckan en tydlig tidsplan. En stor styrka i vår arbetsprocess var att vi lyckades följa den till punkt och pricka, även när exempelvis kodningen kom igång lite senare än tänkt på grund av att KB inte skickat vårt material

Tidsplanen i stora drag:

Vecka 42: Göra research samt strukturera/planera arbetet

Vecka 43: Vidare research och förberedelser (kodschema, testkodning och dylikt)

Vecka 44: Kodning

Vecka 45: Kodning

Vecka 46: Stansning av materialet, körskörningar, förberedelse inför intervjuer m.m.

Vecka 47: Besök på redaktionerna i Stockholm, skiss av magasinet och diverse

Vecka 48: Sammanställning, skrivande

Vecka 49: Sammanställning, redigering

Vi lade stor möda på en bred inläsning. Som framgår av litteraturlistan nedan har vi ett gediget researchmaterial. Vi tyckte att det var viktigt att ha en ordentlig grund att stå på, och vi kände att all research hjälpte oss att hitta ingångar till arbetet (genom till exempel idéer till variabler i kodschemat). Vår kunskap var också väldigt värdefull vid besöket i Stockholm och de intervjuer vi gjorde. Men framför allt har det hjälpt oss att se studiens resultat i olika perspektiv.

Vi tittade mycket på tidigare forskning under inläsningsperioden och även under kodningens gång och hade ursprungligen till avsikt att använda den flitigt i magasinet genom att jämföra med och luta oss tillbaka på resultat som tidigare studier fått fram. Med tiden kände vi dock att vår kvantitativa studie är så pass gedigen och generaliserbar att den kan stå för sig själv. Vi har tittat på och jämfört med den tidigare forskningen, men valt att koncentrera oss på våra egna resultat i magasinet och bara då och då blicka tillbaka på andra studier för att visa att så mycket är likt att våra resultat är rimliga.

Om vi haft mer tid hade vi velat prata med en medieforskare som kunde kommentera våra resultat, samt någon person från regeringen/Radio- och TV-verket/Granskningsnämnden som är inblandad i utformningen av sändningstillstånden. Det hade självklart varit väldigt bra och intressant om personer utanför TV4 och SVT kommenterade vår studie. Tyvärr var vi tvungna att välja bort sådana intervjuer eftersom tiden helt enkelt inte räcker till allt.

Arbetsfördelning

Vi har självklart strävat efter att arbeta tidseffektivt för att få ut maximalt av arbetet, men samtidigt har vi trott på att ett nära samarbete genom alla stegagnar arbetet. Vi har delat upp vissa uppgifter och moment men setts i stort sett varje dag och hela tiden haft en flitig diskussion.

Under researchperioden delade vi upp all litteratur så att var och en var ansvarig för olika böcker och artiklar. Den ansvariga stod för en eventuell utgallring och letade upp relevanta delar i de olika källorna. Därefter bytte vi böcker efter hand så att båda läste in sig på allt, dock lade man tyngdpunkter på olika delar av litteraturen.

Kodningen delade vi upp eftersom det inte var tidsmässigt rimligt att koda allt tillsammans. Men för att vara säkra på att vi kodade på samma sätt och för att bäst kunna reda ut eventuella frågetecken som uppkom under kodningen satt vi och kodade i samma rum och förde en ständig dialog. Kodschemat har vi jobbat fram tillsammans genom provkodningar, idéutbyte och inspiration från relevant litteratur.

Eftersom de rent praktiska sakerna (problemen med Kungliga Biblioteket gällande materialet, kontakterna med TV4 och SVT) tog mycket tid delade vi upp ansvaret för kontakten med de olika personerna.

Magasinets utformning har vi gjort gemensamt, såväl form- som innehållsmässigt. Vilka texter vi skulle ha bestämt vi också tillsammans men delade upp dem mellan oss. Men precis som vid kodningen pågick en ständig dialog kring innehåll, vinkel och så vidare.

Adrianna Pavlica

Kodning

1993
2002
2005

Intervjuer

Michael Kucera, reporter och redaktör Aktuell
Malin Näfver, reporter Aktuell/Rapport
Karin Moberger, reporter och redigerare Aktuell
Mikael Pettersson, planeringsredaktör Aktuell
Lennart Persson, nyhetsankare Aktuell
Anders Sundkvist, planeringsredaktör och biträdande redaktionschef på Aktuell

Kontakt

Kungliga Biblioteket
Centralbiblioteket
Stig Fredriksson

Texter

Mannen som ville tala med tittarna
Teorier om nyhetsvärdering
”Det är så det ska vara” – eller?
Brott, ekonomi, politik, naturkatastrofer, sport...
En annorlunda världsbild
En skojfrisk von oben?
Ståuppan gör comeback
Journalisten – vem är hon?
Kommentar – gatekeepers
Kommentar – SVT:s organisation

Gemensamt

Intervjuer

Stig Fredriksson Aktuell
Bengt Magnusson, nyhetsankare TV4Nyheter
Margaretha Eriksson, dagchef TV4Nyheter
Jonas Björck, reporter TV4Nyheter
Kristina Thulin, kvällsredaktör TV4Nyheter
Lars Weiss
Stefan Nieminen, reporter TV4Nyheter
Pekka L., redigerare TV4Nyheter

Mari Tveitan

Kodning

1985
1990
1998
2009

Intervjuer

Anna Linnér, planeringsredaktör Rapport
Judit Ek, huvudredaktör Rapport
Johanna L, sändningsredaktör Rapport
Samir Abu Eid, reporter/redigerare/fotograf Rapport
Lena Pettersson, sändningsproducent Rapport
Nike Nylander, nyhetsankare Rapport

Kontakt

SVT Rapport: Anna Linnér
SVT Aktuell: Anders Sundkvist
TV4Nyheter: Margaretha Eriksson
Lars Weiss
Kulturdepartementet (sändningstillstånden)

Texter

Sveriges TV-historia i årtal
Mångfald är uppdraget
Männen tar plats
”Dåliga nyheter är viktiga nyheter”
Krönika – innehåll
En dag på redaktionen
Ökat tempo i traditionell form
Journalister blir experter
Underdoggen återvänder - till Rapport

Texter

Ledare
Så har vi gjort
Sammanfattning
Diskussion

Övrigt

Research
Redigering
Kodschema
Arbetsrapport

Bilder

Vi har mestadels använt bilder vi tagit själva när vi besökte TV4Nyheternas, Rapport och Aktuellt redaktioner. Vi har även tagit stillbilder från en del nyhetssändningar där det tydligt syns att bilderna kommer från en sändning.

Faximilerna på ståupporna är tagna från Rapport, Aktuellt och TV4Nyheterna hösten 2009.

I texten "Sveriges TV-historia i årtal" har vi använt faximiler från boken *Spegla, granska, tolka* av Monica Djerf-Pierre och Lennart Weibull. Där syns det också tydligt att bilderna är tagna ur boken.

Olle Sjölund s.134 (SVT Bild)

Stig Fredriksson s.331 (Bo-Aje Mellin/SVT Bild)

Bengt Magnusson och Malou von Sivers s. 323 (TV4/Christer Jansson)

Kartan vi använder till texten "En annan världsbild" är tagen från Wikipedia och sedan omgjord. Det är en karta alla får använda.

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:BlankMap-World6-Equirectangular.svg>

"Licensing: This image is a map or flag taken and/or modified from the Central Intelligence Agency's *World Factbook*. Under United States copyright law, all information and images from the *World Factbook* are in the public domain."

Något som vi borde ha gjort är att ta bilder (faximiler på t ex ståuppor och studiomiljöer) medan vi kodade. Detta för att få faximiler från hela den undersökta tidsperioden och inte bara 2009.

Målgrupp

Vår tanke är att magasinet i första hand skulle publiceras som en bilaga till Journalisten, men att det också fungerar som läsning för "vanliga" människor. Många tittar på nyheter på TV varför magasinet är intressant och angeläget för alla. Vi är medvetna om att magasinet innehåller till exempel vissa begrepp som kräver vissa förkunskaper (som t ex "case" och "ståuppa") men tanken är att också den som inte är insatt ska kunna ta till sig de olika texterna. Samtidigt tror vi att magasinet är angeläget för människor som jobbar i branschen och att även de kan lära sig något nytt av det.

Källor

Muntliga källor

Refererade

SVT

Abu Eid Samir, reporter/redigerare/fotograf Rapport samir.abu.eid@svt.se	070-884 77 57
Ek Judit, huvudredaktör Rapport judit.ek@svt.se	nås endast via växel
Fredriksson Stig, reporter Aktuellt stig.fredriksson@svt.se	08-732 66 21
Kucera Michael, reporter och redaktör Aktuellt michael.kucera@svt.se	08-784 77 33
Lilius Johanna, sändningsredaktör Rapport johanna.lilius@svt.se	070-884 75 89
Linnér Anna, planeringsredaktör Rapport anna.linner@svt.se	070-884 79 13
Moberger Karin, reporter och redigerare Aktuellt karin.moberger@svt.se	070-884 76 21
Nylander Nike, nyhetsankare Rapport nike.nylander@svt.se	070-884 74 15
Näfver Malin, reporter Aktuellt/Rapport malin.nafver@svt.se	073-365 10 44
Persson Lennart, nyhetsankare Aktuellt lennart.persson@svt.se	08-784 73 19
Pettersson Mikael, planeringsredaktör Aktuellt mikael.pettersson@svt.se	08-78 47 20

TV4

Björck Jonas, reporter jonas.bjorck@tv4.se	070-694 44 48
Eriksson Margaretha, dagchef margaretha.eriksson@tv4.se	070-264 43 10
Magnusson Bengt, nyhetsankare bengt.magnusson@tv4.se	lämnar ej ut nummer
Thulin Kristina, kvällsredaktör kristina.thulin@tv4.se	070-558 89 84
Weiss Lars, tidigare chef för TV4Nyheterna lars.weiss@creomediagroup.se	070-554 81 32

Ej refererade

SVT

Pettersson Lena, sändningsproducent Rapport
lena.pettersson@svt.se

070-578 67 69

Sundkvist Anders, planeringsredaktör/bitr.redaktionschef Aktuellt
anders.sundkvist@svt.se, 070-884 73 84

TV4

L Pekka, redigerare

Nieminen Stefan, reporter

Skriftliga källor**Refererade**

Sändningstillstånd

för SVT: 1986, 1992, 1996, 2001, 2005, 2006

för TV4: 1991, 1996, 2001, 2004, 2008

Policy/värderingar

för SVT: ww.svt.se (2009-10-09)

för TV4: ww.tv4.se (2009-10-09)

Böcker

Altheide, David & Snow, Robert (1979): *Media logic*Asp, Kent (1995). *Kommersialiserade TV – nyheter på gott och ont*Asp, Kent (2007). *Den svenska journalistkåren*Croneman Johan (2007). *Ankare för sändning eller publik?*Djerf-Pierre, Monika (2007): "Journalisternas sociala bakgrund". I Asp, Kent (red): *Den svenska journalistkåren*Djerf-Pierre, Monika & Weibull, Lennart (2001). *Spegla, granska tolka*Hvitfelt, Håkan (1985). *På förstasidan: en studie i nyhetsvärdering*Hvitfelt, Håkan & Nygren, Gunnar (2005). *På väg mot medievärlden 2020*Johansson, Bengt (2007): *Livsvillkor och livsstilar*. I Asp, Kent (red): *Den svenska journalistkåren*Jutterström, Christina (2008). *Fri television? Om public service i en ny medievärld*Jönsson, Anna Maria (2004). *Samma nyheter eller likadana? Studier av mångfald i svenska TV-nyheter*

Övrigt

de Vries, Tove (red) (2008). *Medieutveckling 2008*Galtung, Johan & Holmboe Ruge, Mari (1965). "The Structure of Foreign News" i *Journal of Peace Research*, volume 2, number 1Hvitfelt, Håkan (red.) (1990 & 1993). *Media Monitor*Ostgaard, Einar (1965). "Factor Influence in the Flow of News" i *Journal of Peace Research*, volume 2, number 1

Sveriges Televisions hemsida www.svt.se

TV4-Gruppens hemsida www.tv4.se

Icke refererade

Böcker

Engblom, Lars-Åke (2007). *Radio och TV efter monopolet*Ewertsson, Lena (2005). *Dansen kring guldkalven – En historia om uppbyggnaden av TV4 1984-1991*Ghersetti, Marina (2000) *Sensationella berättelser*Gratte, Anders (2007). *TV-dramaturgi i det lilla formatet*Larsson, Sören m.fl. (1998). *Allt hände i Aktuellt – 40 år på en nyhetsredaktion*McManus, John (1994). *Market-driven Journalism*Strömbäck, Jesper & Jönsson, Anna Maria (2007). *TV-journalistik i konkurrensens tid. Nyhets- och samhällsprogram i svensk TV 1990-2004*Strömbäck, Jesper & Nord, Lars (2004). *Medierna och demokratin*Weibull, Lennart & Wadring, Ingela & Hadenius, Stig (2008). *Massmedier*

Artiklar

Djerf-Pierre, Monica (2000). "Squaring the Circle: public service and commercial news on Swedish television 1956-99" i *Journalism Studies*, volume 1, number 2Ytreberg, Espen (2001). "Moving out of the Inverted Pyramid: narratives and descriptions in television news" i *Journalism Studies*, volume 2, number 3

Övrigt

Findahl, Olle (2002). *Mångfald I TV-nyheterna* (Granskningsnämndens rapportserie)Jacobsson, Lisa & Pettersson, Lisah (2008). *Nyhetsankaret - En studie om hur erfarna nyhetsankare förhåller sig till sin yrkesroll*Klaxman, Frida (2006). *Rapport och Nyheterna – innehållsanalys av deras gemensamma nyheter* (c-uppsats i medie- och kommunikationsvetenskap Karlstad universitet)Skanne, Elin (2008). *Hur skiljer sig nyhetsvärderingen på Rapport och TV4Nyheterna?* (c-uppsats i journalistik Södertörns högskola)Weibull, Lennart (2005). *Allmänhetens bedömning av aktualitetsjournalistik i svensk TV 2004* (Granskningsnämndens rapportserie).

Bilaga: Kodschema med definitioner

V1 Inslagsnummer

1 – (löpande från ett i varje sändning)

V2 Rubrik

(stringvariabel)

V3 Program

1. TV4Nyheter (18.30)
2. TV4Nyheter (19.00)
3. TV4Nyheter (19.30)
4. Rapport (19.30)
5. Aktuellt (18.00)
6. Aktuellt (21.00)

V4 År

85. 1985
90. 1990
93. 1993
98. 1998
02. 2002
05. 2005
09. 2009

V5 Månad

9. September
10. Oktober
11. November

V6 Datum

1 – 31

V7 Veckodag

1. Måndag
2. Tisdag
3. Onsdag
4. Torsdag
5. Fredag
6. Lördag
7. Söndag

V8 Inslagslängd

0 – 999 s

Inslag innebär allt inom samma ämne, inklusive eventuell påannons och avannons. Vid studiointervju i anslutning till ett ämne räknas studiointervjun som ett eget inslag. Överlämningar, hejdå och väder är egna inslag eftersom de inte hänger samman med ett ämne,

men är något som är intressant att undersöka. Löpet har vi valt att inte ha med i vår undersökning eftersom de nyheterna återkommer senare i sändningen.

V9 Placering

1. Förstanyhet, löp
2. Förstanyhet, ej löp
3. Löp
4. Annan placering
5. Sistanyhet

V10 Inslagsform

1. Telegram = kortfattat nyhetsmeddelande där ingen själv kommer till tals i inslaget
2. Bildsatt telegram = kortfattat nyhetsmeddelande där ingen själv kommer till tals i inslaget och är bildsatt. Som bildsättning räknas antingen helskärm bild där inte nyhetsankaret syns eller om skärmen på vilken bilderna visas tar stor plats och bilderna är rörliga.
3. Nyhetsinslag = längre bildsatt aktuellt nyhetsmeddelande där minst en person själv kommer till tals.
4. Reportage = behöver inte vara lika dagsaktuellt. Mer bakgrundsinformation.
5. Studiointervju
6. Liveintervju = Intervju mellan studion och reporter på plats dominerar inslaget.
7. TV-krönika/analys
8. Annat
9. Överlämning
10. Hejdå
11. Väder

V11 Inslagstyp

1. Rapportering
2. Fördjupande

V12 Geografiskt område som är berört

1. Stockholm
2. Annan storstad
3. Resten av Sverige
4. Nationellt
5. Norden
6. EU
7. Resten av Europa
8. Mellanöstern
9. Resten av Asien

10. Nordamerika

11. Sydamerika

12. Afrika

13. Oceanien

14. Globalt

15. Ej urskiljbart

16. Arktis/Antarktis

V13 Ämne

1. Ekonomi och arbetsmarknad (ej ekonomisk politik)
2. Politik
3. Olyckor
4. Brott
5. Sociala frågor (vård, omsorg, familj, hälsa – ej politiska frågor)
6. Utbildning
7. Energi och miljö
8. Krig och konflikter
9. Kultur
10. Sport
11. Nöje
12. Vetenskap, teknik
13. Konsument
14. Religion
15. Juridik (lagstiftning m.m.)
16. EU (allt som har med EU att göra)
17. Kuriosa
18. Väder
19. Media
20. Naturkatastrofer
21. Katastrofer (ej skapat av naturen)
22. Trafik
23. Försvar, militära frågor
24. Övrigt

V14 Mediereferens

1. TT
2. Reuters
3. AFP
4. Annan nyhetsbyrå
5. SR
6. Kommersiell radio
7. DN
8. SvD
9. GP
10. Sydsvenskan
11. Aftonbladet

12. Expressen

13. Branschtidningar

14. Övriga tidningar

15. Rapport

16. Aktuellt

17. TV4Nyheter

18. SVT

19. TV4

20. Övrig TV

21. Utländska medier

22. Internet

För att det ska vara en mediereferens måste de tala om det. Om de refererar till något de själva har gjort (exempelvis "...som Rapport talade om igår.") räknas det som mediereferens.

V15 Vinkel

1. Den "lilla" människan som offer
2. Den "lilla" människan som hjälte
3. Den "lilla" människan som skurk
4. Den "lilla" människan som exempel
5. Ingen fokus på den "lilla" människan

Den "lilla" människan innebär allmänheten, den enskilda människan som privatperson. Har ej maktposition. Den "lilla" människan som exempel används när rollen är neutral, inte offer, hjälte eller skurk. För att sedan undersöka underdogperspektivet använder vi oss av den första kategorin (offer).

V16 Sensation

1. Ja
2. Nej
3. Ej urskiljbart

Sensation är ett otroligt svårdefinierat begrepp, men vi tänker gå efter Håkan Hvitfeldts förklaringar som handlar om att sensationella nyheter måste vara ovanliga och oväntade. Detta stödjer även Einar Östgaard. För att vi ska kunna avgöra vad som är oväntat och ovanligt så måste de vara starkt avvikande. Nyckelord är bland annat skandal, kändisar, sex, våldsamheter, övernaturligt, kuriosa.

V17 Positiv/negativ

1. Positiv
2. Negativ
3. Ej urskiljbart

Här handlar det om det är ett ämne som uppfattas positivt/negativt av en stor majoritet. Vi tittar på vinkeln i just det inslaget, inte "grundämnet".

V18 Musik

1. Ja
2. Nej

V19 Grafik

1. Ja
2. Nej

V20 Antal personer som kommer till tals direkt via intervju

0 –

V21 Antal personer som kommer till tals direkt på annat sätt

0 –

Fylls bara i för personer som inte kommer till tals genom en intervju någonstans i inslaget. Om en presskonferens visas och det sedan är intervjuer med de som uttalat sig fyller vi bara inte "direkt via intervju" och inte "direkt på annat sätt". Om däremot bara presskonferensen visas utan att de blir intervjuade efteråt fyller vi i här.

V22 Antal personer som kommer till tals via telefon

0 -

V23 Antal personer som kommer till tals genom voxpop

0 -

Korta, informella intervjuer med minst två personer "från gatan".

V24 Huvudaktör 1 – kommer till tals

1. Ja
2. Nej
3. Finns ingen huvudaktör
4. Indirekt

Huvudaktören är alltid en person som är den centrala i inslaget. Om det handlar om en grupp eller organisation är representanten för den gruppen

huvudaktör. Om det är flera personer som har samma roll och lika stort utrymme är huvudaktören den som uttalar sig/blir omtalad först. Vi tittar på vinkeln i just det inslaget, inte "grundämnet". För att vi inte ska fastna på att definiera vem som är den "viktigaste" huvudaktören väljer vi att titta på två huvudaktörer i varje inslag. Då får vi även en mer rättvis bild av vilka det är som får plats i TV-nyheterna. Vi rangordnar inte huvudaktörerna.

V25 Huvudaktör 1 – placering i bild vid intervju

1. Vid sidan, halvbild/närbild
2. I bild på annat sätt
3. I bild på annat sätt, ej intervju
4. Ej i bild
5. Finns ingen huvudaktör

V26 Huvudaktör 1 – roll 1

1. Elit
2. Inte elit
3. Ej urskiljbart
4. Finns ingen huvudaktör

Med elit menar vi en person som står i maktposition inom sin grupp, exempelvis en yrkesgrupp. Anders Borg är elit bland politiker och Zlatan Ibrahimovic bland idrottare.

V27 Huvudaktör 1 – roll 2

1. Privatperson
2. Representant
3. Makthavare
4. Ej urskiljbart
5. Finns ingen huvudaktör

Denna variabel är ett komplement till variabeln ovan. En makthavare har en stor beslutande makt inom sin grupp, i likhet med elit. Oftast hamnar representanter och privatpersoner under "inte elit". Därför vill vi här göra skillnad de här två grupperna.

V28 Huvudaktör 1 – ålder

1. Barn (0-12)
2. Ungdom (13-19)
3. Ung vuxen (20-35)
4. Äldre vuxen (36-64)
5. Pensionär (65-)
6. Ej urskiljbart
7. Finns ingen huvudaktör

Vi utgår från den information man får/det man ser i inslaget.

V29 Huvudaktör 1 – kön

1. Kvinna
2. Man
3. Ej urskiljbart
4. Finns ingen huvudaktör

V30 Huvudaktör 1 – etnicitet (inrikes)

1. Svensk bakgrund
2. Utländsk bakgrund
3. Ej inrikes
4. Ej urskiljbart
5. Finns ingen huvudaktör

Vi har utgått från Marina Ghersettis definition i rapporten *Personer med invandrarbakgrund i SVTs nyhetsprogram*. Där utgår man från de uppgifter som framkommer i nyhetsinslaget (förutom när personen är så känd att det är allmän kunskap om han/hon har svensk eller utländsk bakgrund). Klassificeringen har utgått ifrån om personen:

- * presenteras i nyhetsinslaget som invandrare eller flykting i Sverige och/eller
- * har ett utländskt namn och/eller
- * har ett utseende som skiljer sig från de typiskt svenska (nordiska) och/eller
- * talar ett annat språk än svenska eller svenska med tydlig brytning

Vi tittar bara på inrikesinslag eftersom vi är intresserade av hur fördelningen gällande etnicitet ser ut på hemmaplan. Statistiken skulle bli skev om vi hade med utrikes.

V31 Huvudaktör 2 – kommer till tals

1. Ja
2. Nej
3. Finns ingen huvudaktör
4. Indirekt

V32 Huvudaktör 2 – placering i bild vid intervju

1. Vid sidan, halvbild/närbild
2. I bild på annat sätt
3. I bild på annat sätt, ej intervju
4. Ej i bild
5. Finns ingen huvudaktör

V33 Huvudaktör 2 – roll 1

1. Elit
2. Inte elit
3. Ej urskiljbart
4. Finns ingen huvudaktör

V34 Huvudaktör 2 – roll 2

1. Privatperson
2. Representant
3. Makthavare
4. Ej urskiljbart
5. Finns ingen huvudaktör

V35 Huvudaktör 2 – ålder

1. Barn (0-12)
2. Ungdom (13-19)
3. Ung vuxen (20-35)
4. Äldre vuxen (36-64)
5. Pensionär (65-)
6. Ej urskiljbart
7. Finns ingen huvudaktör

V36 Huvudaktör 2 – kön

1. Kvinna
2. Man
3. Ej urskiljbart
4. Finns ingen huvudaktör

V37 Huvudaktör 2 – etnicitet (inrikes)

1. Svensk bakgrund
2. Utländsk bakgrund
3. Ej inrikes
4. Ej urskiljbart
5. Finns ingen huvudaktör

V38 Reportens synlighet

1. Ståuppa
2. Syns i bild i en intervjusituation
3. Syns i bild på annat sätt
4. Syns ej i bild

V39 Värderande frågor från reportern

1. Ja
2. Nej
3. Ej urskiljbart
4. Inga frågor finns med

Här tittar vi helt enkelt på om reporterns frågor är neutrala eller om de innehåller värdeladdade ord, personligt färgade kommentarer, är hårdvinklade m.m.

V40 Intervjuperson i studiointervju

1. Journalist
2. Politiker
3. Expert
4. Privatperson
5. Annan

ARBETSRAPPORT

V41 Nyhetsankaret – kön

1. Kvinna
2. Man
3. Ej urskiljbart

V42 Nyhetsankaret – ålder

1. 18 – 25
2. 26 – 35
3. 36 – 45
4. 46 – 55
5. 56 – 65
6. Ej urskiljbart

V43 Nyhetsankaret – dominerande bildsnitt

1. Helbild
2. Halvbild
3. Närbild

V44 Nyhetsankaret – tilltal, mimik

1. Folklig
2. Officiös
3. Ej urskiljbart

Detta är inte en lätt variabel att definiera. Vi tittar först och främst på om nyhetsankaret ler eller inte eftersom det är lättast att avgöra, och mindre subjektivt. Vi tittar även på hur nyhetsankaret talar till publiken, till exempel om de riktar sig direkt till tittarna genom fraser som "ni, tittare".

V45 Bildmiljöer – antal

1 –

En bildmiljö är när kameran är kvar i samma "rum", även om det finns förändringar i bildvinklar, bildsnitt, avstånd och vad/var i "rummet" man filmar. Ett "rum" kan helt enkelt vara ett rum, men även exempelvis ett område utanför en byggnad. Som en miljö räknar vi studiomiljön. När bilder visas i en skärm är studion en miljö och bilderna (som måste vara rörliga) i skärmen andra miljöer. All grafik räknas som en bildmiljö.

V46 Bildklipp – antal

1 –

V47 Amatörbildmaterial

1. Ja
2. Nej

När det är uttalat eller extremt tydligt.

V48 Dramatiska bilder

1. Ja
2. Nej
3. Ej urskiljbart

Känsloladdade/händelserika/uppskakande bilder.

V49 Anonymiserande bilder

1. Ja
2. Nej

Bilder som redaktionen medvetet valt att göra anonyma genom pixlar, svart ruta för ögonen, att inte filma ansiktet eller liknande.

V50 Webbpudd

1. Till egna hemsidan
2. Till andra hemsidor
3. Ingen webbpudd

V51 Puff

1. Till eget nyhetsprogram
2. Till grannkanalens nyhetsprogram
3. Till annan kanals nyhetsprogram
4. Till annat program
5. Ingen puff

V52 Duplicering

Här jämför vi rubrikerna mellan programmen för varje dag för att se vilka nyheter som dyker upp i flera program.